

လက်သန်းတို့၏ ပဲ့တင်သံ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များ၊ ပြည်သူတို့၏စကားသံများနှင့်
အစိုးရသစ်အပေါ် မျှော်လင့်ချက်များ

မတ်လ ၂၀၂၁
မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း

လက်သန်းတို့၏ ပွဲတင်သံ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များ၊
ပြည်သူတို့၏စကားသံများနှင့်
အစိုးရသစ်အပေါ် မျှော်လင့်ချက်များ

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက
စီစဉ်ထုတ်ဝေသည်။

မတ်လ ၂၀၂၁

လက်သန်းတို့၏ ပွဲတင်သံ

ဤအစီရင်ခံစာကို မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက စီစဉ်ရေးသား၍ Family Health International (FHI360) ၏ ပံ့ပိုးမှု၊ USAID ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရာတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများသည် FHI360 သို့မဟုတ် USAID ၏ သဘောထားအမြင်၊ လေ့လာသုံးသပ်ချက်၊ သို့မဟုတ် ပေါ်လစီမူဝါဒများနှင့် မသက်ဆိုင် သကဲ့သို့ မည်သည့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အမည်များ၊ စီးပွားရေးအရ ထုတ်ဝေသည့် ထွက်ကုန်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများကိုမျှ ထောက်ခံချက်ပေးသည့် သဘောမသက်ရောက်စေရပါ။

မာတိကာ

အခန်း (၁) နိဒါန်း	၆
အခန်း (၂) အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ	၈
အခန်း (၃) ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်	၁၁
က) မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေနှင့် မဲပေးသူဦးရေ	၁၁
ခ) လွှတ်တော်အခင်းအကျင်း	၁၂
ဂ) နိုင်ငံရေးပါတီများ	၁၃
အခန်း (၄) ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ၏ ဖယ်ကြဉ်မှုများ	၁၄
က) ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်သည့် နေရာများ	၁၄
ခ) ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၀) ကို ပြင်ဆင်မှု မပြုလုပ်ခြင်း	၁၆
ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ် သတ်မှတ်ပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်း	၁၇
ဃ) နိုင်သူသကုန်ယူ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်	၁၈
အခန်း (၅) ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများ	၂၀
က) မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့များ၏ တွေ့ရှိချက်များ	၂၁
ခ) အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများမဲပေးမှု စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု	၂၃
ဂ) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု	၂၅
အခန်း (၆) တရားစွဲဆိုမှု၊ ပိတ်ပင်တားမြစ်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ကန့်ကွက်မှုများ	၂၈
က) တရားစွဲဆိုမှုများ	၂၉
ခ) ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများ	၃၀
ဂ) ခြိမ်းခြောက်မှု	၃၁
ဃ) အနိုင်ရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကို တရားစွဲဆိုကန့်ကွက်ခြင်း	၃၁
အခန်း (၇) ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၃၃
က) ကြိုတင်မဲပေးရသည့် အကြောင်းရင်း	၃၅
ခ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် အပြည့်အစုံရရှိမှု	၃၆

ဂ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် ပေးဝေခြင်း	၃၇
ဃ) ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အကူအညီရယူခြင်း	၃၈
င) ကြိုတင်မဲစာအိတ်ပြဿနာ	၄၀
စ) ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် မဲရုံဝန်ထမ်းက လွှမ်းမိုးမှု	၄၁
ဆ) COVID -19 ကူးစက်ရောဂါအတွက် ပြင်ဆင်ထားရှိမှု	၄၂
ဇ) ပယ်မဲအတွက် စိုးရိမ်မှု	၄၄
အခန်း (၈) ရွေးကောက်ပွဲနေ့ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၄၅
က) အစိုးရထိန်းချုပ်ရာဒေသတွင် ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၄၅
က-၁) ဆန္ဒမဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ	၄၆
က-၂) မဲရုံအတွင်း သို့မဟုတ် မဲရုံပြင်ပတွင် စည်းရုံးပြောဆိုခြင်း	၄၇
က-၃) ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၄၈
ခ) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ ထိန်းချုပ်ရာဒေသတွင် ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၅၀
ခ-၁) ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည့် အခြေအနေ	၅၁
ခ-၂) ဆန္ဒမဲပေးမှု အခြေအနေများ	၅၂
အခန်း (၉) အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ၏ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း	၅၄
က) အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများအတွက် ကြိုတင်မဲ	၅၅
ခ) မဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ	၅၆
ဂ) ပြုပြင်ပြောင်းလဲမရသည့် အခြေအနေများ	၅၇
အခန်း (၁၀) မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ စကားသံများနှင့် မျှော်လင့်ချက်များ	၅၉
၁၀-က) မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်များ	၆၁
၁၀-ကက) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များ	၆၁
၁၀-ကခ) လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များ	၆၂
၁၀-ကဂ) တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် တန်းတူညီမျှရေးဆိုင်ရာမျှော်လင့်ချက်များ	၆၃
၁၀-ခ) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သုံးသပ်ချက်များ	၆၄

အခန်း (၁၁) နိဂုံး	၆၇
အခန်း (၁၂) တောင်းဆိုချက်များ	၇၀
ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်	၇၀
ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	၇၀
တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ	၇၁
အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ	၇၁

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း

ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စစ်မှန်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ပြန်လည်ထွန်းကားလာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်တို့ဖြင့် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းကို ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် စတင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၈ ဒီမိုကရေစီအရေးတောင်ပုံမှ ကျောင်းသားလူငယ်မျိုးဆက် များနှင့် ဒေသတွင်း လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော လူ့အခွင့် အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများကို စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့စဉ်ကတည်းက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီရေး၊ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်မှုများ၊ ပညာပေးရေးအစီအစဉ်များ၊ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အစီရင်ခံစာများ ထုတ်ဝေခြင်းများ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းဖြစ်သည်။

Copyright @ 2020 Human Rights Foundation of Monland [HURFOM]

All Rights reserved.

March 2021

Human Rights Foundation of Monland – Burma [HURFOM]

www.rehmonnya.org

info@rehmonnya.org, monhumanrights@gmail.com

အခန်း (၁) နိဒါန်း

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်လာရန်ရည်ရွယ်၍လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲအလွန်တွင် အာဏာရလာမည့်အစိုးရသည် မဲဆန္ဒ ရှင်ပြည်သူများ၏ သဘောဆန္ဒနှင့်ကိုက်ညီသော အစိုးရတစ်ရပ် ဖြစ်လာရန် ရည်ရွယ်၍ လည်းကောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းသည် USAID နှင့် FHI 360 တို့၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် “မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ဖယ်ကြဉ်ခံလူ့အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ မဲပေးပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးစေရေး” စီမံကိန်း တစ်ခုကို ၂၀၂၀ ဩဂုတ်လ လလယ်ပိုင်းမှစ၍ စတင်အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းပထမပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၊ အခြားနည်းဖြင့် သန်စွမ်းသူများ၊ ပထမဆုံးမဲပေးမည့်လူငယ်များနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ လက်အောက်ရှိ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအခက်အခဲများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ အ

ကြောင်းကို တင်ပြထားသည့် “ဖယ်ကြဉ်မရှိမှ လွတ်မျှတ” ဟူသည့် အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၉) ခန်း ပါဝင်ပြီး စာမျက်နှာ (၁၀၀) ရှိသည့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအခက်အခဲများနှင့် အဆိုပါအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

ယခုစီမံကိန်းဒုတိယပိုင်းအနေဖြင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များနှင့် ရွေးကောက်ပွဲကို ဖြတ်သန်းခဲ့သည့် ပြည်သူတို့၏ စကားသံများကို စုစည်းဖော်ပြထားသည့် “လက်သန်းတို့၏ ပွဲတင်သံ” အမည်ရှိအစီရင်ခံစာကို ထုတ်ဝေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာ (၈) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အရေးပါသော ဖြစ်စဉ်နှင့် ကိန်းဂဏန်းများ၊ ဖယ်ကြဉ်မှုများ၊ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေး အခြေအနေများ၊ ဆန္ဒမဲပေးခြင်းကိစ္စရပ်များနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ စကားသံများကို ကဏ္ဍအလိုက်တင်ပြထားသည်။

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် လွတ်လပ်ပြီး မျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုဖြစ်သည် မဖြစ်သည်ကို ဤအစီရင်ခံစာက ဆုံးဖြတ်မှုပြုလုပ်သွားမည်မဟုတ်ဘဲ အစီရင်ခံစာ၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည့် “ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး အားလုံးပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲများဖြစ်ပေါ်လာရေးနှင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒနှင့်ကိုက်ညီသော အစိုးရတစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာရေး” ကိုသာ အာရုံစိုက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤစီမံကိန်းဖြစ်မြောက်ရန် ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည့် USAID နှင့် FHI 360 အဖွဲ့အစည်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်များမှ ပါဝင်ပူးပေါင်းကူညီပေးခဲ့သည့် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများကိုလည်းကောင်း၊ အချက်အလက်မျှဝေပေးခဲ့သည့် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို အားတက်သရောဖြေကြားပေးခဲ့သည့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများကိုလည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းပြီးမြောက်သည်အထိ အားကြိုးမာန်တက်ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည့် အဖွဲ့သားများကိုလည်းကောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

အခန်း (၂) အစီရင်ခံစာပြုစုပုံ

ဤအစီရင်ခံစာကို ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလမှ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ (၄) လကြာ အချိန်ယူပြီး ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ (၂) လတာအတွင်း အချက်အလက်ကောက်ခံ စုဆောင်းခဲ့ပြီး ၂၀၂၁ ဇန်နဝါရီလမှ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ (၂) လတာအတွင်း အချက်အလက်များ စုစည်း ခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ သုတသေနပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ သည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ သဘောထားဆန္ဒများကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကပင် မှတ်တမ်းတင် သတင်းအချက် အလက် စုဆောင်းကောက်ခံခဲ့ပြီး ဤအစီရင်ခံစာတွင်လည်း (၂၅) နှစ်တာ ဖြတ်သန်းခဲ့သည့် အတွေ့ အကြုံကို အသုံးပြုထားသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သတင်းအချက်အလက်ကောက်ခံစုဆောင်းရာတွင် "ဒေသခံပြည်သူများ၏ ယုံကြည်မှုဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းသည် အဓိက" ဟူသော မူတစ်ရပ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ခံရာတွင် ကိုယ်တိုင်ကောက်ခံခြင်းထက် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

စီမံကိန်းနယ်မြေများဖြစ်သော မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရော၊ မုဒုံ၊ သံဖြူဇရပ်နှင့် ရေးမြို့နယ်များ၊ ကရင်ပြည်နယ် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ရေဖြူမြို့နယ်တို့မှ တစ်မြို့နယ်လျှင် ဒေသခံအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် (၁) ဦးစီနှင့် ဒေသခံစေတနာ့ဝန်ထမ်းလူငယ် (၂) ဦးစီ စုစုပေါင်း အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ် (၆) ဦးနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း (၁၂) ဦးတို့ကို ခန့်အပ်ကာ သတင်းအချက်အလက် များကို ကောက်ခံခဲ့သည်။

ဒေသခံစေတနာ့ဝန်ထမ်းလူငယ် (၁၂) ဦးကို မော်လမြိုင်မြို့တွင် (၃) ရက်တာ သီးခြားလေ့ကျင့် သင်ကြားပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် ယခင်ယခင်ကလည်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ သတင်းအချက်အလက်ကောက်ခံခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင် ကူညီလုပ်ကိုင်ဖူးသူများဖြစ်သဖြင့် အရည်အသွေးပိုင်းအရ စိတ်ချရသူများ ဖြစ်သည်။

အဆိုပါအဖွဲ့ဝင်များသည် မြို့နယ် (၆) မြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာ (၃၈) ရွာသို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သွားရောက် ပြီး ဒေသခံပြည်သူ (၉၇) ဦးတို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ကြိုတင်မဲဆန္ဒရှင် (၃၅) ဦးနှင့် ရွေးကောက် ပွဲနေ့တွင် မဲပေးခဲ့သည့် မဲဆန္ဒရှင် (၆၂) ဦးတို့နှင့် တွေ့ဆုံကာ မဲပေးခြင်းဖြစ်စဉ်နှင့် ၎င်းတို့၏ မျှော်လင့် ချက်များကို မေးမြန်းခဲ့သည်။

၎င်းပြင် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ သတင်းထောက် (၂) ဦးကလည်း သီးခြားတွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (၃) ဦး၊ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့် လေ့လာရေးအဖွဲ့ (၂) ဖွဲ့နှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း (၁) ဦး၊ မွန်ပြည်နယ်မသန်စွမ်းသူများအသင်း ဥက္ကဋ္ဌအပါအဝင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ (၉) ဦးနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များထိန်းချုပ်ရာဒေသမှ လူပုဂ္ဂိုလ် (၃) ဦးတို့နှင့် ဆက်သွယ်မေးမြန်းခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ဤအစီရင်ခံစာသည် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုပေါင်း (၁၁၃) ခုကို အဓိကအခြေခံထားသည်ဟု ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်ကောက်ခံစုဆောင်းရာတွင်မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအဖွဲ့ဝင်များ အနေဖြင့် အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ အသွားအလာကန့်သတ်ခြင်းကြောင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလုပ်မည့် မူလအစီအစဉ်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး အင်တာနက်နှင့် ဖုန်းများမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရသည်များလည်း ရှိခဲ့သည်။ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးပိတ်ပင်ထားခြင်းကြောင့် သတင်းအချက်အလက်များ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအသံဖိုင်များ ပေးပို့ရာတွင် များစွာခက်ခဲခဲ့သည်။

ဝေးလံခေါင်သီသည့်ကျေးရွာများကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းကြောင့် ကုန်းတစ်တန် ရေတစ်တန် သွားရခြင်း၊ ညအိပ်ခရီးများ သွားရခြင်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး မကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် ခက်ခက်ခဲခဲ သွားခဲ့ရသည်များလည်း ရှိသည်။

သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာဌာနတို့က အချက်အလက်မျှဝေမှု မရှိခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအတွက် အချိန်ပေးရန် မအားလပ်ခြင်းတို့ကြောင့် သတင်းအချက် အလက်များကို အတည်ပြုရန် အားနည်းခဲ့သည်။

ကူးစက်ရောဂါကာလဖြစ်သည့်အတွက် ရောဂါပြန့်ပွားမှု မဖြစ်စေရန်အတွက် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီး ဌာနက ထုတ်ပြန်ထားသည့် ရောဂါကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများကို စနစ်တကျလိုက်နာရန် အဖွဲ့ဝင် များကို ညွှန်ကြားခဲ့ပြီး လိုအပ်သော ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများကိုလည်း လုံလုံလောက်လောက် ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ဦးစားပေးအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။

အခန်း (၃)

၂၀၂၀အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၂၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး အဆိုပါ ရွေးကောက်ပွဲသည် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအတည်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း တတိယအကြိမ်မြောက်ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်။

က) မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေနှင့် မဲပေးသူဦးရေ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူစုစုပေါင်း (၃၇) သန်းကျော် (၃၇,၂၆၈,၈၇၆) ဦး ရှိသည်ဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာများတွင် နိုဝင်ဘာလ (၉) ရက်နှင့် (၁၀) ရက်နေ့များ၌ ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အတူ နိုဝင်ဘာ (၁၂) ရက်နေ့က နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်၏ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင်လည်း မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေ (၃၇) သန်း (၂) သိန်းကျော်ရှိကြောင်း ကော်မရှင်ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဦးမြင့်နိုင်က ပြောကြားသည်။

သို့သော် အဆိုပါစာရင်းသည် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိသည့် မဲဆန္ဒနယ်များမှ မဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိသူများကို နှုတ်ပယ်ထားသည့် အခြေခံမဲစာရင်းသာဖြစ်ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအနေဖြင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူစုစုပေါင်း (၃၈) သန်းကျော် (၃၈,၂၇၁,၄၄၇) ဦး ရှိသည်ဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာများတွင် ၂၀၂၀ ဒီဇင်ဘာလ (၂) ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ဖော်ပြခဲ့သည်။^၁

နိုဝင်ဘာ (၁၁) ရက်နေ့က နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်၏ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှ ဦးမြင့်နိုင်၏ ပြောကြားချက်အရ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူစုစုပေါင်း၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော် လာရောက်မဲပေးခဲ့သည်ဟု သိရသည်။^၂

မွန်ပြည်နယ်တွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူစုစုပေါင်း (၁၈) သိန်းကျော် (၁,၈၄၇,၇၈၀) ဦး ရှိပြီး မဲဆန္ဒရှင် (၁၀) သိန်းကျော် (၁,၀၇၉,၂၆၅) ဦး လာရောက်မဲပေးခဲ့သဖြင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူအားလုံး၏ (၅၈) ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။^၃ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲထက် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်ပို၍ မဲပေးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ခ) လွှတ်တော်အခင်းအကျင်း^၄

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၉) ရက်မှ (၁၅) ရက်နေ့အတွင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အရ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မဲဆန္ဒနယ်စုစုပေါင်း (၁,၂၂၇) ခု ရှိသည့်အနက် လက်ရှိအာဏာရ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ (NLD) က မဲဆန္ဒနယ် (၉၂၀) တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။^၅

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီအနေဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် (၂၅၈) နေရာနှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော်တွင် (၁၃၈) နေရာ^၆ တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၆၆၄) ဦးရှိသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ (၅၉.၆) ရာခိုင်နှုန်းကို အနိုင်ရရှိခဲ့သဖြင့် တစ်ပါတီတည်းဖြင့် အစိုးရဖွဲ့နိုင် သည့်အာဏာကို ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါအရေအတွက်သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ တွင် အနိုင်ရရှိ ခဲ့သည့် (၅၈) ရာခိုင်နှုန်း^၇ထက် ပိုမိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးထုတ်ပြန်သော မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ စုစုပေါင်းစာရင်း ကွာဟနေ - 7Day News - ဒီဇင်ဘာ ၃၊ ၂၀၂၀

၂ မဲပေးခွင့်ရှိသူ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် မဲလာပေးကြောင်း ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ပြော - THE VOICE - နိုဝင်ဘာ ၁၁၊ ၂၀၂၀

၃ မွန်ပြည်နယ်၏ ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲရလဒ် ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြချက်များ - သံလွင်တိုင်းမ် - နိုဝင်ဘာ ၁၁၊ ၂၀၂၀

၄ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် တပ်မတော်က အာဏာသိမ်းလိုက်သဖြင့် ဖော်ပြပါလွှတ်တော်အခင်းအကျင်းသည် ပျက်စီးခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

၅ NLD အနိုင်ရ မဲဆန္ဒနယ် ၂၀၀ နီးပါးကို ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကန့်ကွက် - Myanmar Now - ဒီဇင်ဘာ ၂၈၊ ၂၀၂၀

၆ လွှတ်တော်အခင်းအကျင်း ကော်မရှင် အတည်ပြု - BBC News မြန်မာ - နိုဝင်ဘာ ၁၅၊ ၂၀၂၀

၇ တိုင်းရင်းသားများအား 'ဖက်ဒရယ်အငွေ့အသက်'ပင် ရှုရှိုက်ခွင့်မပေးဟု ရခိုင်အမတ်ပြော - မတ် ၁၇၊ ၂၀၂၀

မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်အမတ်နေရာ (၂၃) နေရာရှိသည့်အနက် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီက (၁၇) နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီက (၆) နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာမဲဆန္ဒနယ် (၃) ခုစလုံးတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီက အနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။^၈

အမတ်နေရာ (၃၁) နေရာရှိသည့် မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အရ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ (၁၇) ဦး၊ မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ (၆) ဦးနှင့် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် (၈) ဦး ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို ချုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီအနေဖြင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေစုစုပေါင်း၏ (၅၅) ရာခိုင်နှုန်း နီးပါးကို ရရှိခဲ့ရာ မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုလည်း ချုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။

ဂ) နိုင်ငံရေးပါတီများ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် စာရင်းသွင်းခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီ (၉၃) ပါတီ ရှိပြီး ဖျက်သိမ်းခံရသည့် ပါတီ (၂) ပါတီ ရှိကာ ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပသည့်ဒေသ ကြေညာ၍ ဝင်ရောက်မယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည့် ပါတီ (၄) ပါတီ ရှိသည်။

အမှန်တကယ်ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် (၈၇) ပါတီအနက် (၁၉) ပါတီသာ ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်ခဲ့သည်။ မှတ်တမ်းများအရ ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဆက်တိုက်ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည့် ပါတီပေါင်း (၅၀) အထိ ရှိသည်ဟု သိရသည်။^၉

မွန်ပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း (၁၆) ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (၂၅၇) ဦးက ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ပါတီ (၂) ခုသာ ရွေးကောက်ပွဲ အောင်နိုင်ခဲ့သည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ် (၃၄) ဦးနှင့် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ (၁၁) ဦး အနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၀}

၈ မွန်ပြည်နယ်၏ ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲရလဒ် ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြချက်များ - သံလွင်တိုင်းခံ - နိုဝင်ဘာ ၁၀၊ ၂၀၂၀

၉ ရွေးကောက်ပွဲ နှစ်ကြိမ်ဆက်ရှုံးသည့် နိုင်ငံရေးပါတီ ၅၀ ရှိ - Myanmar Now - နိုဝင်ဘာ ၁၉၊ ၂၀၂၀

၁၀ National Enlightenment Institute - နိုဝင်ဘာ ၁၀၊ ၂၀၂၀

အခန်း (၄)

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ၏ ဖယ်ကြဉ်မှုများ

က) ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်သည့် နေရာများ

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအတည်ပြုပြီးနောက် ရွေးကောက်ပွဲများကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်များ ရှိနေသေးသည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလ (၁၆) ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အရ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ (၉) မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ (၆) မြို့နယ်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ကရင်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်များနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးမှ ကျေးရွာအုပ်စုပေါင်း (၅၅၈) ခုတွင် ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်ခဲ့ချေ။

အဆိုပါအရေအတွက်သည် ၂၀၁၅ တွင် ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်သည့်နေရာများထက် မြို့နယ်အားဖြင့် (၈) မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက်အားဖြင့် (၂၃) ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအားဖြင့် (၁၀၅) ခု ပိုများခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။¹¹

ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်သည့် နေရာများတွင် မွန်ပြည်နယ် ဘီးလင်းမြို့နယ် ဘောနော်ခီးကျေးရွာအုပ်စုလည်း ပါဝင်လျက်ရှိရာ အဆိုပါကျေးရွာအုပ်စုသည် ရွေးကောက်ပွဲသုံးကြိမ်ဆက်တိုက် မကျင်းပနိုင်သည့်နေရာ ဖြစ်လာသည်။

“ဘောနော်ခီးမှာ ဒီနှစ်လည်း ကျွန်တော်တို့ ဘာမှလုပ်လို့မရဘူး။ ရွာမှာက အုပ်ချုပ်ရေးမှူးလည်း မရှိတော့ လူဦးရေစာရင်းလည်း ကောက်လို့မရဘူး။ အဲကြောင့် မဲစာရင်းပြုစုလို့ မရဘူး။ အဓိကက လုံခြုံရေးကြောင်းပေါ့” ဟု မွန်ပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ အတွင်းရေးမှူး ဦးဟိဏ်းလင်းထက်က ပြောပါသည်။¹²

ကျေးရွာ (၅) ရွာ ပါဝင်သော ဘောနော်ခီးကျေးရွာအုပ်စုသည် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်၏ တပ်မဟာ (၁) နှင့် တပ်မဟာ (၅) လက်အောက်တွင် တည်ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ ထိန်းချုပ်ရာနေရာဖြစ်သဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ရန် အထူးတလည်လုံ့လစိုက် ကြိုးပမ်းမှုမရှိဟု ထင်မြင်ယူဆဖွယ်ဖြစ်နေသည်။

၎င်းပြင် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာမြို့နယ်ဖြစ်သည့် ကရင်ပြည်နယ် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ ကျေးရွာအုပ်စု (၉) အုပ်စုတွင်လည်း ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပနိုင်ခဲ့ချေ။ ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပသည့် ကျေးရွာအုပ်စု ၉ အုပ်စုမှာ မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် ၁ ဘက်တွင် ရှိကာ အဆိုပါရွာများသည် ကရင်လူမျိုးတို့သာနေထိုင်သည့်အတွက် ကရင်ပါတီများ အထိနာမည့် သဘောတွေ့ရကာ မဲပေးခွင့်ရအောင် ညှိနှိုင်း စီစဉ်ပေးခြင်းမရှိခြင်းမှာလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေသည်ဟု ဒေသတွင်း ရွေးကောက်ပွဲ လေ့လာစောင့်ကြည့်သူ စောဆာမူထောမှ နိုဝင်ဘာလ ၂၄၊ ၂၀၂၀ တွင် ပြောသည်။

ထို့အပြင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာအုပ်စု ခုနစ်စု၊ ဖာပွန်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာအုပ်စု ၂၅ စု တို့သည်လည်း ၂၀၁၅ တွင်လည်း ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိသည့်အတွက် အပြောင်းအလဲမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

11 ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမည့် မဲဆန္ဒနယ် ၂၀၁၅ ထက် ပိုများလာ - ဧရာဝတီသတင်းဌာန - အောက်တိုဘာ ၁၇၊ ၂၀၂၀။

12 Baw Naw Hkee villagers lose right to vote for three consecutive elections - HURFOM - August 29, 2019

ခ) ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၀) ကို ပြင်ဆင်မှု မပြုလုပ်ခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၀) သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူနှင့် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများ ဆန္ဒမဲလွယ်ကူစွာ ပေးနိုင်ရန်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ ထိုဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပယ်ဖျက်ရန် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများက အစဉ်တစိုက် တိုက်တွန်းတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ရက်ပေါင်း (၉၀) ကာလတိုပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရုံမျှဖြင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုလိုက်သည့်အတွက် (ဗမာမဟုတ်သော)တိုင်းရင်းသားဒေသအတွင်းရှိ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုသည် မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်လာမည်ဟု (ဗမာမဟုတ်သော) ဌာနေတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများက ဝေဖန်ထားသည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အာဏာရ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီအနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားတို့၏ မဲအများစုဖြင့် မွန်ပြည်နယ် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) ကို အနိုင်ရရှိခဲ့ကြောင်း သံသယဖြစ်မိသည်ဟု မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီအောင်နိုင်ရေးကော်မတီက ပြောဆိုခဲ့သည်။

“ကျွန်တော်တို့ တွက်ထားကတော့ မြို့ပေါ်မှာ မဲအရေအတွက်တစ်ဝက်လောက်တော့ ရဖို့ရှိတာ ပေါ့နော်။ ဒါပေမဲ့ အခုက အဲတစ်ဝက်ကို မရဘူး။ ရပ်ကွက် (၂) ခုပဲ နိုင်တယ်။ တစ်ချို့ရပ်ကွက်မှာဆို မဲကွာဟချက် အများအပြားနဲ့ကို ရှုံးတာ။ အဲဒါကို သံသယဖြစ်တော့ မဲစာရင်းကို ကြည့်တော့လည်း မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေက များနေတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားတွေ များလာတာပဲ။ ဒီလိုရှုံးရတာက ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားမဲတွေကြောင့်လို့ ကျွန်တော်တို့ သံသယဖြစ်မိတယ်။ သက်သေအခိုင်အမာနဲ့ ဆက်လုပ်သွားနိုင်ဖို့ကို အစည်းအဝေးခေါ်(ပြီး လုပ်ဆောင်သွားမယ်)” ဟု ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ခိုစိုက်က ပြောပါသည်။¹³

13

MUP Election Campaign Committee suspects NLD win is due to migrants' votes – HURFOM – November 12, 2020

ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ် သတ်မှတ်ပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်း

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၄) ပုဒ်မ (၁၆၁-ခ နှင့် ဂ) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အတွင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စု ရရှိပြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှအပ ကျန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် နိုင်ငံတော်ရှိ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ သုညဒသမတစ်ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက်ရှိပါက "တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီး" တစ်ဦး ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်သည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။

မွန်ပြည်နယ်တွင် ဗမာ၊ ကရင်နှင့် ပအိုဝ်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး မဲဆန္ဒနယ် (၃) ခု အသီးသီး သတ်မှတ်ပေးထားခဲ့သော်လည်း တနင်္သာရီ တိုင်းတွင်မူ မွန်လူမျိုးများအတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး မဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်ပေးခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ တနင်္သာရီတိုင်း အထူးသဖြင့် ရေဖြူမြို့နယ်တွင် မွန်လူမျိုးအများစု နေထိုင် လျက်ရှိသည်။

“၂၀၁၃ မှာ စာရင်းကောက်တော့ (မွန်လူမျိုး) (၆) သောင်းကျော် ရှိတယ်။ အဲစာရင်းကို သက်ဆိုင်ရာ ဌာနတွေကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအမီ ပို့ခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် မွန်လူမျိုးတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးတစ်နေရာ ရမလာခဲ့ဘူး။ သူတို့(အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ) ပြောတာကတော့ သူတို့အိမ်ထောင်စု စာရင်းအတိုင်းဆိုရင် (မွန်လူမျိုးက) သုံးသောင်းကျော်လောက်ပဲ ရှိတယ်တဲ့။ (သူတို့စာရင်းအရ) ငါးသောင်းမကျော်တဲ့အတွက်ကြောင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး မရဘူးပေါ့။ ဒီ ၂၀၂၀ မှာလည်း ဆက်တင်ပြခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်အတွက် မွန်လူမျိုးတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးနေရာ သတ်မှတ်မပေးခဲ့ဘူး” ဟု တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ မွန်လူမျိုးများ စာရင်းကောက်ခံရေး ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်နေသူ မိငွေလေးက ပြောပါသည်။¹⁴

မွန်ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ် (၃) ခုစလုံးတွင် လက်ရှိအာဏာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကသာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး¹⁵ ကရင်ပြည်နယ် မွန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ်တွင် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းက အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။¹⁶

14 Non-Burmese people lose ethnic representation rights when registered as “Bamar” – HURFOM – August 14, 2020

15 မွန်ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ် သုံးခု၏ ရွေးကောက်ပွဲမဲရလဒ် လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြု အနိုင်ရရှိသည့်စာရင်းတစ်ဦး တက်ရောက်ခြင်း မရှိသဖြင့် ဝေဖန်ရှုတ်ချခံရ - BNI Multimedia Group - နိုဝင်ဘာ ၁၁၊ ၂၀၂၀။

16 ကရင်ပြည်နယ်က တိုင်းရင်းသားမဲနေရာရလဒ်တွေကို ရွေးကော်ကြေညာ - 7Day News - နိုဝင်ဘာ ၁၄၊ ၂၀၂၀

၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ နိုင်ငံတော်၏လူဦးရေ စုစုပေါင်းသည် သန်း (၅၀) ကျော် ရှိသဖြင့် လူဦးရေ (၅) သောင်းကျော်ပါက သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးတစ်နေရာ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

စဉ်	တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်	ဝန်ကြီး	ဌာန
၁	ကချင်ပြည်နယ်	ဦးခင်မောင်မြင့်(ခ)ဦးဒိတ်	ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂		ဦးစိုင်းစိန်လင်း	ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၃		ဦးအားတီယောဟန်	လီဆူတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၄		ဦးရန်နမ်းဖုန်	ရဝမ်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၅	ကယားပြည်နယ်	ဦးလှမျိုးဆွေ	ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၆	ကရင်ပြည်နယ်	ဦးတေထွဋ်လှိုင်ထွေး	ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၇		ဦးမင်းတင်ဝင်း	မွန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၈		ဦးခွန်မျိုးတင့်	ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၉	စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး	ဒေါ်မွေးမွေးခင်	ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၀		ဦးလာလ်ထောင်ထန်း	ချင်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၁	တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	ဦးစောလှကာ	ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၂	ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	ဒေါ်နော်ပွယ်ဆေး	ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၃	မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	ဦးလှထွန်း	ချင်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၄	မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	ဦးစိုင်းပန်းဆိုင်	ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၅	မွန်ပြည်နယ်	ဦးရွှေမြင့်	ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၆		ဒေါ်စံဝင့်ခိုင်	ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၇		ဦးအောင်မြင့်ခိုင်	ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၈	ရခိုင်ပြည်နယ်	ဦးပုန်ဘွေ	ချင်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၁၉	ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး	ဒေါ်ပန်းသဉ္ဇာမျိုး	ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၀		ဦးဇော်အေးမောင်	ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၁	ရှမ်းပြည်နယ်	ဒေါက်တာအောင်သန်းမောင်	ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၂		ဦးဇုတ်ဒေါင်	ကချင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၃		ဦးဂူဆာ	လီဆူတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၄		ဦးယောသပ်	လားဟူတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၅		ဦးအာဗေလှ	အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၆		ဒေါက်တာထွန်းလှိုင်	အင်းသားတိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၇		ဦးခွန်အေးမောင်	ကယန်း(ခ)ပဒေါင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန
၂၈		ဂျိုးမြတ်မြတ်သူ	ကရင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန
၂၉	ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	ဦးတင်စော	ရခိုင်တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရေးရာဝန်ကြီးဌာန

ဃ) နိုင်သူအကုန်ယူ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်သည် "နိုင်သူအကုန်ယူ" ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (First-Past-The-Post – FPTP) ဖြစ်သည့်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်မပြိုင်နိုင်သော ဌာနေ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် မျှတသည့် စနစ်တစ်ခု မဟုတ်ချေ။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အစိုးရအဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်သမ္မတကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ခန့်အပ်ရသည်ဖြစ်ရာ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အောင်နိုင်သည့်ပါတီသည် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည်သာမက အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင် ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုပါ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၎င်းပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်များကို နိုင်ငံတော်သမ္မတကပင် အတည်ပြုခန့်အပ် ရသည်ဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အမတ်နေရာ၏ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သော အမတ်နေရာ (၃၃၂) ထက်ပို၍ ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်သည့်ပါတီသည် ပြည်ထောင်စုအရေးသာမက တိုင်းဒေသကြီးများ နှင့် ပြည်နယ်များ၏အရေးကိုပါ ထိန်းချုပ်စီမံနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟု ကြွေးကြော်ထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်သူ အကုန်ယူ (FPTP) ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေမည်ဆိုပါက ပြည်နယ်အခြေပြု တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် ပြည်မမှအင်အားကြီး နိုင်ငံရေးပါတီများကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် မလွယ်ကူ သဖြင့် ရေရှည်တွင် လုံးပါးပါးကာ ပျောက်သွားနိုင်သည့် အခြေအနေရှိလာနိုင်သည်။¹⁷

လက်ရှိရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကြောင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် (ဗမာမဟုတ်သော) တိုင်းရင်းသား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လူနည်းစုဖြစ်နေသည့်အတွက် တိုင်းရင်းသားအရေးကို တင်ပြ ဆွေးနွေးခြင်း ပြုလုပ်နိုင်မည်မဟုတ်သည့်အပြင် တိုင်းရင်းသားရေးရာနှင့်ပတ်သက်သည့် ဥပဒေ တစ်ခုတလေကိုမျှ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

17

လက်ရှိရွေးကောက်ပွဲစနစ်က လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားပါတီများအတွက် မျှတမှုရှိပါသလား - မွန်သတင်းအေဂျင်စီ - နိုဝင်ဘာ ၂၀၊ ၂၀၂၀

အခန်း (၅)

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ

စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများ

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာမှုကို သီးသန်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း မရှိသော်လည်း ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်ကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့ကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများကို သီးခြားတွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ ရှိသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်မှာ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ မဲရုံပေါင်း (၃၉,၀၀၀) ကျော်ကို လေ့လာ

စောင့်ကြည့်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာပြည်သူ့လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ (PACE) ၏ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ ဦးစိုင်းရဲကျော်စွာမြင့်က ပြောကြားထားသည်။¹⁸

မွန်ပြည်နယ်တွင် ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ (၁၇) ဖွဲ့အထိ¹⁹ ရှိခဲ့သော်လည်း ယခု ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်မူ ရွေးကောက်ပွဲတရားဝင်စောင့်ကြည့် လေ့လာခွင့်ရရှိထားသည့် အဖွဲ့ (၂) ဖွဲ့သာ ရှိသည်ဟု မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက သိရှိ ထားသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့အရေအတွက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပိုမိုတိကျသည့် သတင်းရရှိနိုင်ရန် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲကို ဆက်သွယ်မေးမြန်းရန် အကြိမ်ကြိမ်ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

က) မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့များ၏ တွေ့ရှိချက်များ

မွန်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကို တရားဝင်စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြောကြားချက်အရ ကိုဗစ်ကာလကြိုတင်မဲစနစ်ကြောင့် ကြိုတင်မဲပေးသူ သက်ကြီးရွယ်အိုများ ပိုမို များပြားလာသော်လည်း မဲပုံးလုံခြုံရေးနှင့် လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်တွင် အားနည်းချက်များ ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။

“ကိုဗစ်ကာလမှာလုပ်ရတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်တဲ့အတွက် အသက်ကြီးတဲ့သူတွေ မဲရုံကို လာစရာမလို အောင်၊ ရွေးကောက်ပွဲနေ့မှာလည်း မဲပေးတဲ့လူဦးရေနည်းအောင် လုပ်ချင်တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ ကြိုတင်မဲစနစ်ကို လုပ်လိုက်တာ။ အဲလိုလုပ်လိုက်တော့ မဲပေးတဲ့သူတွေ များလာတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ချို့နေရာမှာ အမှားအယွင်းလေးတွေ တွေ့ရတယ်။ အဓိကကတော့ မဲပုံးကို ရပ်ကွက်လှည့်ပြီး သယ်တဲ့အခါမှာ မဲပုံးလုံခြုံရေးကြိုးတွေ ပျက်နေတာ တွေ့ရတယ်” ဟု မွန်ပြည်နယ်လူထုဆုံရပ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်မောင်ဇော်ထွန်းက ပြောပါသည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ချက်များကြောင့် မဲဆန္ဒရှင်အများအပြားမှာ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းများနှင့် ထိတွေ့မှုမရှိကြောင်း မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေး ဖောင်ဒေးရှင်း၏ ရွေးကောက်ပွဲအကြံအစီရင်ခံစာဖြစ်သည့် “ဖယ်ကြဉ်မရှိမှ လွတ်မျှတ” အစီရင်ခံစာ

18 ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းချက်ရှိသော်လည်း ရလဒ်မှာ လက်ခံစရာရှိသည်ဟု ဆို - The Voice - ဒီဇင်ဘာ ၂၂၊ ၂၀၂၀။

19 မွန်ပြည်နယ်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာမည့်အဖွဲ့ လျှောက်ထားမှု မရှိသေး - DVB - ဩဂုတ် ၁၈၊ ၂၀၂၀။

တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲပညာပေးသင်တန်းများနှင့် ထိတွေ့မှုမရှိခြင်းသည် လက်တွေ့မဲပေးခြင်းကို ထိခိုက်စေသည်။

“သက်ကြီးရွယ်အိုတွေဖြစ်တဲ့အခါက မဲပေးပုံနည်းစနစ်ကို မေ့နေကြတယ်။ ကိုဗစ်ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ကြောင့်မို့ ရွေးကောက်ပွဲအသိပညာပေးတွေ အားနည်းတဲ့အခါကျတော့ မဲဘယ်လိုပေးရမလဲဆိုတာ မသိကြဘူး။ မသိတော့ ပါလာတဲ့သူတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ မေးရတာပေါ့။ အဲမှာ (ကြိုတင်မဲ လာကောက်တဲ့ဝန်ထမ်းတွေကို) သူတို့(မဲဆန္ဒရှင်တွေ)အစား တံဆိပ်တုံးထုပေးဖို့ ဘာညာပြောရတဲ့ အခါတွေ ရှိတယ်။ အဲလို (ကိုယ်စား)ထုပေးလိုက်တော့ ဘာပဲပြောပြော လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်ကို အနည်းနဲ့အများ ထိခိုက်တာပေါ့။ မဲပေးတဲ့သူက ကျေကျနပ်နပ်နဲ့ ကိုယ်စားထုခိုင်းတာများတယ်လို့တော့ သိရတယ်” ဟု ဦးမောင်မောင်ဇော်ထွန်းက ပြောပါသည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကာလအတွင်း ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည့်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအနေဖြင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ မဲပေးနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ညွှန်ကြားထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ လိုအပ်ချက်များ၊ အားနည်းချက်များ ရှိခဲ့သည်။

“နီဝင်ဘာ (၈) ရက်နေ့ မဲလာပေးတဲ့ပြည်သူတွေကို လက်ဆေးရည်ပေးတယ်။ Mask (နာခေါင်းစည်း) ဝေပေးထားတယ်။ ကိုယ်အပူချိန်လည်း တိုင်းတယ်။ (ဒါပေမယ့်) တစ်ချို့ မဲဆန္ဒရှင်တွေက ကိုယ့်ရွာနဲ့ ကိုယ်ပဲဆိုပြီး လက်မဆေးတဲ့သူလည်း ရှိတယ်။ မဲရုံထဲမှာပဲ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ချထားတယ်။ မဲရုံ အပြင်ဘက် တန်းစီတဲ့နေရာမှာတော့ စည်းစနစ်မကျဘူး” ဟု မဲရုံများတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လေ့လာစောင့်ကြည့်ခဲ့သူ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်သည့် မင်းရတုထောက်က ပြောပါသည်။

“မဲရုံအတွင်းမှာ ကိုဗစ်စည်းမျဉ်းနဲ့ ကိုက်ညီပေမဲ့ မဲရုံအပြင်မှာ တန်းစီတာတော့ ကိုဗစ်စည်းမျဉ်းနဲ့ ဘယ်လိုမှ မကိုက်ညီဘူး။ မဲပေးတာ မြန်မြန်ပြီးချင်တော့ အတင်းတန်းစီကြတယ်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်တွေက တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် (၃) ပေအကွာနေပါလို့ ဘယ်လိုပဲပြောပြော မဲရုံအပြင်ဘက်မှာတော့ တားလို့မရဘူး” ဟု မွန်ပြည်နယ်လူထုဆုရပ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်မောင်ဇော်ထွန်းက ပြောပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်လူထုဆုံရပ်သည် ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲထံတွင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး ဒုတိယအကြိမ်မဲစာရင်းကြေညာကပ်ထားသည့်အချိန်တွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲရုံးပေါင်း (၆၆) ရုံးနှင့် မဲပေးသည့်နေ့တွင် မဲရုံပေါင်း (၇၉) ရုံတွင် လေ့လာစောင့်ကြည့်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းပြင် ကြိုတင်မဲပေးသည့်ဖြစ်စဉ် (၁၂၇) ခုကိုလည်း စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည်။ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုကို မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ် (၁၀) မြို့နယ်စလုံးတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ခ) အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများမဲပေးမှု စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များ လွယ်ကူချောမွေ့စွာ မဲပေးနိုင်ရန်အတွက် မဲရုံမှူးများနှင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများက ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း မွန်ပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ အတွင်းရေးမှူး ဦးဟိဏ်းလင်းထင်က ပြောကြားထား သည်။²⁰

သို့သော် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများပါဝင်ခွင့်ကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ မသန်စွမ်းသူများရှေ့ဆောင်အဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်အရ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် အထူးတလည်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားမှုများ မရှိကြောင်း သိရသည်။

“ကျွန်တော်တို့ စောင့်ကြည့်တာက မဲရုံတွေမှာ မသန်စွမ်းတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လောက် awareness ရှိ (ဂရုပြုလုပ်ဆောင်ထား)သလဲ။ ပြီးတော့ မဲရုံမှူးတွေကို မသန်စွမ်းတွေ (မဲပေးရာမှာ ကူညီဖို့) ဘယ်လိုပုံစံနဲ့ သင်တန်းပေးထားသလဲပေါ့။ အဲဒါတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး (ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က) (၇၅) ရာခိုင်နှုန်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု မရှိတာကို တွေ့ရတယ်” ဟု မြန်မာနိုင်ငံ မသန်စွမ်းသူများရှေ့ဆောင်အဖွဲ့၏ ရေးမြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဇော်ထွန်းဦးက ပြောပါသည်။

အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများအတွက် သီးသန့်မဲရုံများ ထားရှိမည်မဟုတ်ဟု မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲက ပြောဆိုထားသကဲ့သို့ပင် မွန်ပြည်နယ်ရှိ မဲရုံများတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားမှုများ အားနည်းလျက်ရှိသည်။

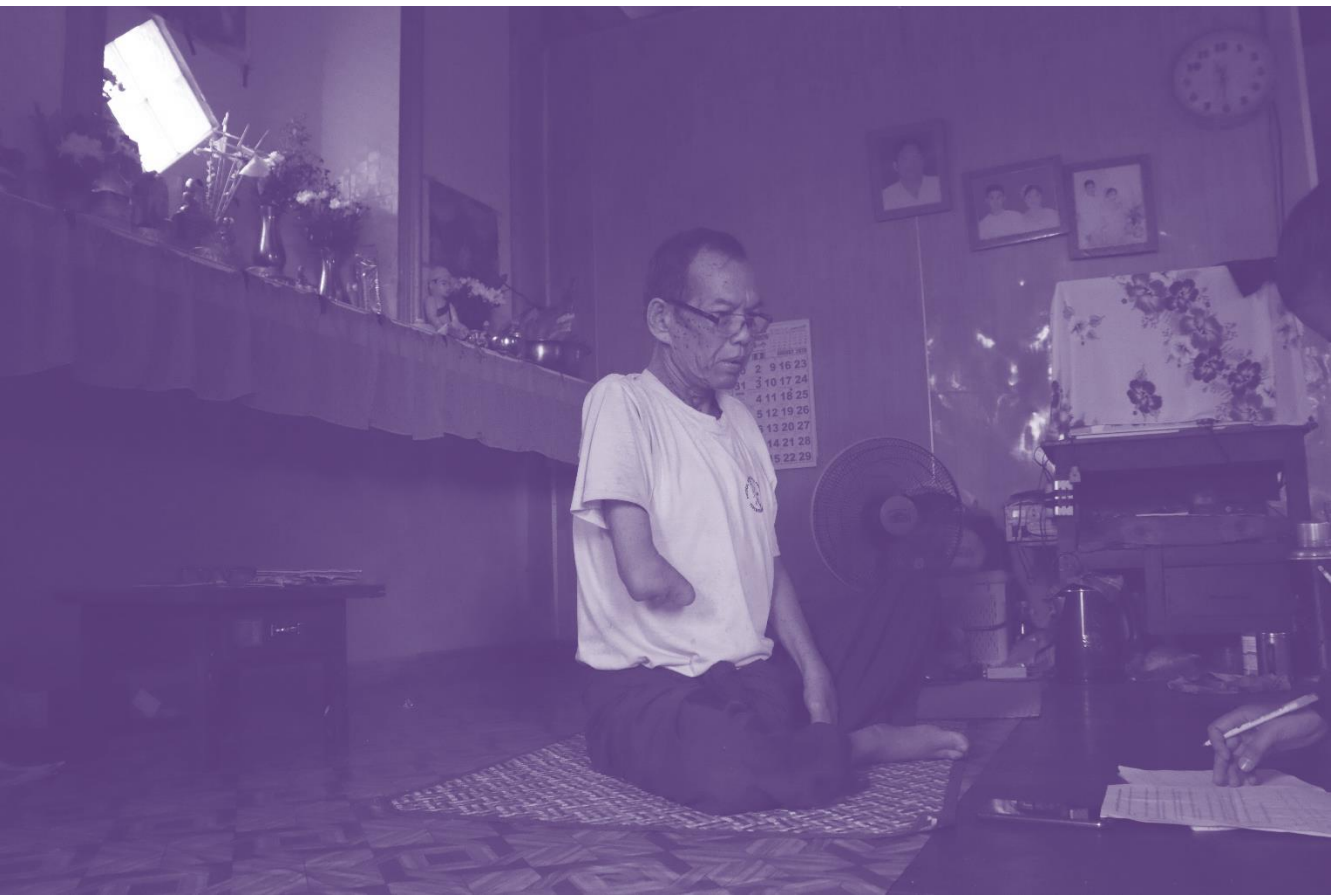
“Wheelchair (လက်တွန်းလှည်း)တွေ မရှိဘူး။ မဲရုံတွေမှာ မသန်စွမ်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး သီးသန့်လုပ်ထားတာ မရှိဘူး။ အမြင်အာရုံ(ချို့တဲ့သူတွေ) ဘယ်လိုမဲပေးရမလဲ။ အကြားအာရုံ(ချို့တဲ့သူတွေ)

ဘယ်လိုမဲပေးရမလဲ။ ညာဏ်ရည်ချို့ယွင်းတဲ့သူတွေ မဲဘယ်လိုပေးရမလဲ။ မသန်စွမ်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး သူတို့(မဲရုံဝန်ထမ်းတွေ)မှာ awareness (မရှိဘူး)” ဟု ဦးဇော်ထွန်းဦးက မှတ်ချက်ပြုပါသည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကာလအတွင်း မဲရုံတွင် လူစုလူဝေးဖြစ်ခြင်းကို လျှော့ချသည့်အနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးအစား အများအပြားကို ကြိုတင်မဲ ထည့်ခွင့်ပြုခဲ့ရာ အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူ မဲဆန္ဒရှင်များလည်း ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရခဲ့သည်။ ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရသဖြင့် မဲရုံသို့ လာရောက်မဲပေး သည့် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက်လည်း နည်းပါးခဲ့သည်။

“မသန်စွမ်းတွေ မဲလာပေးတာ သိပ်မတွေ့ရဘူး။ မသန်စွမ်းတွေကို သီးသန့်မဲပေးစေတဲ့စနစ် အသုံးပြု တာကို ကျွန်တော်သိပ်မကြိုက်ဘူး။ မသန်စွမ်းတိုင်း ကြိုတင်မဲပေးရမယ်ဆိုတာမျိုးက မဖြစ်သင့်ဘူး လေ။ ဒါက နောက်ဆက်တွဲပြဿနာအနေနဲ့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသလို ဖြစ်နေတာပေါ့နော်” ဟု ဦးဇော်ထွန်းဦးက သုံးသပ်ပါသည်။

နောက်နောင်ကျင်းပမည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲရုံများ၌ Wheelchair (လက်တွန်းလှည်း)များ၊ Wheelchair သွားလမ်းများနှင့် လက်စမ်းစာ(မဲလက်မှတ်)များ ထားရှိသွားရန် လိုအပ်ကြောင်း မြန်မာ နိုင်ငံ မသန်စွမ်းသူများရှေ့ဆောင်အဖွဲ့၏ ရေးမြို့နယ်ရုံးခွဲက အကြံပြုတိုက်တွန်းထားသည်။

ဂ) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု²¹

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက သက်ဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများတွင် အားနည်းချက်များ ရှိနေကြောင်း၊ ကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲများအပေါ် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိနေကြောင်း၊ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုအချို့ကို တွေ့ရှိခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

"မဲလက်မှတ်ထုတ်ပေးတဲ့အခါမှာ မှားပြီးထုတ်ပေးတာတို့ ဥပမာ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲလက်မှတ်ကို တိုင်းရင်းသားမဲလက်မှတ်ထုတ်ပေးတာမျိုးတွေ ရှိတယ်။ နောက်ပြီး ကော်မရှင်တွေက မဲဆန္ဒရှင် သက်သေခံလက်မှတ်ဖြန့်ဝေတဲ့အခါမှာ တစ်ချို့နေရာမှာအဆင်ပြေတယ်။ တစ်ချို့နေရာမှာ အဆင်မပြေတာတွေရှိတယ်။ ဥပဒေမှာက သက်သေခံမဲလက်မှတ်ကို မဲဆန္ဒရှင်တွေရဲ့ အိမ်တိုင်ရာရောက် ဖြန့်ဝေပေးရမယ်လို့ ဆိုထားတယ်။ အခုကတော့ တစ်ချို့ရွာတွေမှာ ကော်မရှင်က အိမ်တိုင်ရာရောက် မဖြန့်ဝေပေးနိုင်ဘူး။ ပြည်သူတွေကိုယ်တိုင် သွားယူရတာမျိုး အဲသလိုတွေရှိတယ်" ဟု ရေးမြို့နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၂) မှ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်(လောင်း)မင်းအောင်ထူးက ပြောပါသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) မှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ဒေါ်ညွန့်ရီ (ခ)

မိမိစန္ဒာနန်ကလည်း "ကြိုတင်မဲလာထည့် တဲ့ သက်ကြီးရွယ်အိုတွေ၊ မဲမပေးတတ်တဲ့ သက်ကြီးရွယ်အို တွေ၊ စာမဖတ်တတ်တဲ့ အသက်ကြီးသူတွေကျတော့ သူတို့နဲ့အတူ ပါလာတဲ့ မိသားစုဝင်တွေက ကူညီပြီး တံဆိပ်တုံးထုပေးခွင့်ရှိပေမယ့် ရပ်ကျေး ကော်မရှင်က လက်မခံဘူး။ ရပ်ကျေးက လက်မခံတော့ ကျွန်မတို့က မြို့နယ်အထိ ညှိနှိုင်းရတယ်။ အဆင်ပြေသွားတယ်။

အဆင်ပြေသွားပေမယ့် ကျေးရွာမှာတော့ ကော်မရှင်ကတော့ ဆက်ပြီး အကျပ်ကိုင်နေဆဲပဲ" ဟု ပြောပါသည်။

မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးလျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်တို့အတွက် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် (၃) စောင် (သို့မဟုတ်) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဲဆန္ဒနယ်ပါ မဲပေးခွင့်ရှိမည်ဆိုပါက (၄) စောင် ရရှိရမည်ဖြစ်သော်လည်း အချို့မဲရုံများတွင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ်အပြည့်အစုံ မရရှိခဲ့သည်များ လည်း ရှိနေသည်။

"ကြိုတင်မဲပထမနေ့က ကျိုက်မရောမြို့မှာ ဖြစ်သွားတယ်။ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲလက်မှတ်ကို ထုတ် မပေးဘူး။ အမျိုးသားလွှတ်တော်နဲ့ ပြည်သူ့လွှတ်တော် နောက်ပြီး တိုင်းရင်းသားရေးရာလွှတ်တော်ကို ပဲ ထုတ်ပေးတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲလူတွေကို ပြန်ခေါ်ပြီး အသစ်ပြန်ထည့်ခိုင်းလိုက်တယ်" ဟု ဟု မိစ္ဆာနန်က ရှင်းပြပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိနေခြင်းကိုလည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက တွေ့ရှိခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့ဘက်မှာတော့ မဲဆန္ဒရှင်သက်သေခံလက်မှတ်ဖြန့်ဝေတဲ့အခါမှာ ကော်မရှင်တွေက ဖြန့်ဝေရတယ်။ ဖြန့်ဝေတဲ့အခါမှာ ဘာကိုသွားတွေ့ရသလဲဆိုတော့ ကော်မရှင်အားလုံးကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူးပေါ့နော်။ --- ပါတီကို ထောက်ခံတဲ့ကော်မရှင်တစ်ချို့က သက်သေခံလက်မှတ် ဖြန့်ဝေတဲ့အခါမှာ --- ပါတီ ကိုထောက်ခံတဲ့ပြည်သူတွေကိုပဲ သက်သေခံမဲလက်မှတ်ဝေပေးတယ်။ မထောက်ခံတဲ့သူကျတော့ သူတို့မပေးဘူး" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ် အမှတ်(၁)မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ဦးထွန်းမြင့်ကျော် (ခ) နိုင်မင်းလတ်က ပြောပါသည်။

မင်းအောင်ထူးကလည်း "နောက်တစ်ခုက တစ်ချို့နေရာတွေမှာ ပါတီတွေရဲ့ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွေ ရှိနေ တယ်။ ပြောရမယ်ဆို --- ပါတီ ဆိုပါစို့။ သူတို့ဩဇာရှိတဲ့နေရာတွေမှာ သူတို့လုပ်ချင်သလိုလုပ်နေကြ တာတွေရှိတယ်။ တစ်ခြားနေရာ တွေမှာလဲ သူတို့က ဝင်ရောက်စွက်ဖက် တာမျိုးရှိတယ်။ ဥပမာ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူတွေ ကြောက်လာအောင် ပြောဆိုတာမျိုးတွေရှိတယ်" ဟု မှတ်ချက်ပြုပါသည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့မဲဆန္ဒနယ်များ၏ သံသယဖြစ်ဖွယ်မဲရလဒ်များကို အတည်ပြုနိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများထံ ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာအချက်အလက်များတောင်းခံရာတွင် အဆင်မပြေမှုများ ရှိခဲ့သည်။

"နီဝင်ဘာ (၁၁) ရက်နေ့က ပုံစံ (၁၆) သွားယူတော့ မြို့နယ်ကော်မရှင်က ပေးပိုင်ခွင့်မရှိဘူး ပြော တယ်။ ပုံစံ (၁၆) လိုချင်ရင် ရပ်ကျေးကော်မရှင်အလိုက် မိတ္တူကူးယူလို့ ပြောတယ်။ ကျိုက်မရောမှာ မဲရုံ (၉၀) လောက်ရှိတာ ကျွန်မတို့က ဘယ်လိုလုပ်နိုင်မလဲ။ ၂၀၁၅ တုန်းကလည်း ကျွန်မ ဝင်ပြိုင် တယ်။ မြို့နယ်ကော်မရှင်က ပုံစံ (၁၆) နဲ့ ပုံစံ (၁၉) ပေးတယ်။ ဒီနှစ်က သွားတောင်းလည်း မပေးဘူး"

ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် အမှတ် (၁) တွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မိစန္ဒာနန်က ပြောပါသည်။²²

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် မြို့နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများ၏ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် မွန်ပြည်နယ် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ရှိ နိုင်ငံရေးပါတီများကလည်း ကျေနပ်မှုမရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

"မဲစာရင်းတွေ ပြန်ညှိဖို့အတွက် မြို့နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲထဲမှာ စာရင်းတွေ တောင်းထား တယ်။ အစက ခရိုင်ကော်မရှင်က ခွင့်ပြုရင် ရမယ်ပြောတယ်။ နောက်ကျတော့ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ခွင့်ပြုမှ ပေးလို့ရမယ် ထပ်ပြောပြန်တယ်။ တောင်းဆိုချက်အပေါ် လိုက် လျောမပေးနိုင်ဘူးလို့ အကြောင်းပြန်လာတယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်အတွက် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံသားအိန် ခေါ် နိုင်အောင်မြင့်စိန်က ပြောပါသည်။²³

ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး လွတ်လပ်မျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့် လေ့လာရေးကို ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်ကြောင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်လောင်းများက မှတ်ချက်ပြုခဲ့ပါသည်။

"ကြိုတင်မဲနဲ့ပတ်သက်လို့ တစ်နိုင်ငံလုံးကိုခြုံပြီး ပြောရမယ်ဆို လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိတဲ့ရွေး ကောက်ပွဲလို့ လက်ခံနိုင်လောက်တဲ့အနေအထားမှာ အားနည်းနေသေးတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ရွေး ကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်မယ့် နိုင်ငံရေးပါတီတွေ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့် လေ့လာရေးအဖွဲ့တွေအားလုံး ဝိုင်းဝန်းပြီး သေသေချာချာစောင့်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ပိုပြီးထိရောက်မှု ရှိနိုင်တယ်။ ကိုဗစ်ကာလမှာ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရတာ လွယ်တော့မလွယ်ဘူး" ဟု နိုင်မင်းလတ်က သုံးသပ်ပါသည်။

22 MUP questions some electoral results: Township Election Sub-commission refuse to provide information – HURFOM – November 21, 2020

23 Thanbyuzayat political parties unsatisfied with UEC response – HURFOM – December 15, 2020

အခန်း (၆)

တရားစွဲဆိုမှု၊ ပိတ်ပင်တားမြစ်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ကန့်ကွက်မှုများ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း မွန်ပြည်နယ်၌ နိုင်ငံရေးပါတီ ဆိုင်းဘုတ်များဖျက်စီးခြင်းကြောင့် တရားစွဲဆိုမှု (၃) မှု၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအား လူမှုကွန်ရက်တွင် ဝေဖန်ပြောဆိုခြင်းကြောင့် တရားစွဲဆိုမှု (၁) မှု၊ အာဏာပိုင်များက ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုကို ပိတ်ပင်တားမြစ်မှု (၂) မှု၊ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှု (၁) မှု၊ မဲရုံအတွင်း မဲမသမာမှု ပြုလုပ်ရန် ကြိုးပမ်းမှု (၂) မှုနှင့် အနိုင်ရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကို တရားစွဲဆိုကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်းသည့် အမှု (၂) မှု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

အထက်ပါအရေအတွက်များသည် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက ကောက်ခံရရှိသည့်အရေအတွက်များသာဖြစ်ပြီး လက်တွေ့တွင် ယခုအရေအတွက်ထက် ပိုမိုသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

က) တရားစွဲဆိုမှုများ

မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့သတ်ကျေးရွာတွင် ၂၀၂၀ စက်တင်ဘာလ (၁၁) ရက်နေ့၌ လည်းကောင်း၊²⁴ ပေါင်မြို့နယ် ထန်းပင်ချောင်ကြီးကျေးရွာတွင် စက်တင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့၌လည်း ကောင်း၊ ရေးမြို့နယ် အံဒင်ကျေးရွာအုပ်စုတွင် နိုဝင်ဘာလ (၁၂) ရက်နေ့၌လည်းကောင်း၊²⁵ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ရွေးကောက်ပွဲအောင်နိုင်ရေးနှင့် ပါတီဆိုင်းဘုတ်များ ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ လက်ရှိအမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးခင်ဇော်ဦးက “အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ဆရာတို့ရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာ ပြီးတော့ သူဖျက်ဆီးလိုက်တဲ့ ဗီဒီယိုပေါ်မှာ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ပုံ ပါတယ်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ နာယကပုံလည်း ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဂုဏ်သိက္ခာအရ အမှုဖွင့်လိုက်တယ်။ ဒီလိုမျိုးအမှုမဖွင့်ဘူးဆိုရင် ဆရာတို့ထောင်ထားတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်တွေ တစ်ခုမှကျန်မှာမဟုတ်ဘူး” ဟု ပြောသည်။²⁶

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ပါတီနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို အသရေပျက်အောင် လူမှုကွန်ရက်ပေါ်တွင်ရေးသားသည်ဟုဆိုကာ Mi Htaw Mon Facebook အကောင့်ပိုင်ရှင်ကို ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာ (၃) ရက်နေ့က ချောင်းဆိုမြို့နယ်၊ ကမနင်းကျေးရွာ (NLD)ပါတီ ရပ်ကျေး အတွင်း ရေးမှူးဖြစ်သူ ဦးနိုင်နိုင်ဝင်းက ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၆၆(ဃ)ဖြင့် အမှုဖွင့်တိုင်တန်း ခဲ့သည်။

“အစ်မတင်ထားတဲ့ ပုံစုံကြောင့် ရပ်ကျေးအတွင်းရေးမှူး ဦးနိုင်နိုင်ဝင်းက အစ်မကို ပုဒ်မ ၆၆(ဃ)နဲ့ အမှုဖွင့်ထားတယ်။ ၆၆(ဃ) မြောက်/မမြောက်ဆိုတာကို စစ်ဆေးမယ်၊ စစ်ဆေးလို့ မြောက်ရင် အမှုရင်ဆိုင်ရမယ်ပေါ့။ အခုလောလောဆယ်တော့ အစ်မသုံးနေတဲ့ဖုန်းကို သိမ်းထားတယ်။ အစ်မအာမခံရဖို့ လူတစ်ယောက်က လက်မှတ်ထိုးပေးလိုက် ရတယ်။ သဘောက အစ်မက တရားခံပေါ့” ဟု အမှုဖွင့်ခံရသူ Mi Htaw Mon ခေါ် မိတင်ဌေးမွန်က ဆိုသည်။²⁷

ပေါင်မြို့နယ် အင်းပြောင်ကျေးရွာအုပ်စု၊ တံခွန်တိုင်ကျေးရွာရှိ မဲရုံအမှတ် (၁) တွင် ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလ (၂၉) ရက်နေ့က စတင်၍ အသက်(၆၀)နှင့်အထက် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ ကြိုတင်မဲပေးခဲ့ရာ

24 NLD's election campaign poster destroyed in Kyaikmayaw – HURFOM – September 15, 2020
25 ရေးမြို့ အံဒင်ကျေးရွာရှိ NLD ပါတီရုံးဆိုင်းဘုတ် ဖျက်ဆီးခံရ – Myanmar Pressphoto Agency – November 14, 2020
26 NLD's election campaign poster destroyed in Kyaikmayaw – HURFOM – September 15, 2020
27 NLD village Secretary cites defamation citing Section 66(d) of the Telecommunication law – HURFOM – October 7, 2020

UEC အမှတ်အသားမပါ တံဆိပ်တုံးအတုဖြင့် ကြိုတင်မဲပေးနေခြင်းကို နိုဝင်ဘာ (၁) ရက်နေ့က စိစစ်တွေ့ရှိခဲ့သကဲ့သို့²⁸ ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် အစင်ကျေးရွာနယ်မြေ (၁၀) ရှိ မဲရုံအမှတ် (၆) အဝင်ပေါက်၌ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ၏ မဲရုံစောင့်ကြည့်ရေးကိုယ်စားလှယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးထံမှ UEC အမှတ်အသားပါ တံဆိပ်တုံးတစ်ခုနှင့် တံဆိပ်တုံးအတုတစ်ခု စစ်ဆေးတွေ့ရှိခဲ့သည်။

အဆိုပါအမျိုးသမီးကို ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ (၄၂၀) လိမ်လည်မှုနှင့် ပုဒ်မ (၄၆၈) လိမ်လည်အတုပြုမှု တို့ဖြင့် ရေးမြို့မရဲစခန်းတွင် အမှုဖွင့်အရေးယူထားသည်။²⁹

ခ) ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများ

မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့ မြို့မဈေးကြီးအတွင်းရှိ ဈေးသည်များက ၎င်းတို့ထောက်ခံအားပေးသည့် နိုင်ငံရေးပါတီ၏အလံများကို ၎င်းတို့ဆိုင်ခန်းများတွင် စိုက်ထူခဲ့ရာ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီက ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလ (၆) ရက်နေ့တွင် ညွှန်ကြားစာထုတ်ပြန်ပြီး တားမြစ်ခဲ့သကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ် သဘင်အစည်းအရုံးကလည်း "မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ သဘင်အနုပညာသမားအနေဖြင့် ကပြဖျော်ဖြေပြီး မဲဆွယ်စည်းရုံးလျှင် တရားဥပဒေအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားခြင်း ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် နှုတ်မိန့်" ဟု ၎င်းတို့၏ Facebook စာမျက်နှာတွင် ရေးသားခဲ့သည်။³⁰

"ဒါက အကြပ်ကိုင်ခြိမ်းခြောက်တဲ့ပုံစံတစ်မျိုးပဲ။ မဲဆွယ်စည်းရုံးတယ်ဆိုတာမျိုးက သူ့အခွင့်အရေးနဲ့သူ သူ့ထောက်ခံမှုနဲ့သူ ရှိကြတာချည်းပဲ။ မထောက်ခံနဲ့ အားမပေးနဲ့လို့ တားလို့မရဘူး။ နောက်တစ်ခုက (တိုင်းရင်းသားပါတီတွေကို) အင်နဲ့အားနဲ့ အားပေးထောက်ခံလိုက်တော့ သူတို့(အာဏာပိုင်)တွေက ကြည့်မရဘူး ထင်ပါတယ်။ (ဘာဖြစ်ဖြစ်) ဒီကိစ္စက ခြိမ်းခြောက်တာလို့ပဲ ကျွန်တော်တော့ မြင်တယ်" ဟု ရေးမြို့ခံတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

28 Improper voting ballot stamps found in Paung Township – HURFOM – November 6, 2020

29 USDP polling station representative charged for violations of electoral and criminal laws – HURFOM – November 11, 2020

30 Authorities attempt to restrict growing support to competing political and ethnic parties – HURFOM – October 8, 2020

ဂ) ခြိမ်းခြောက်မှု

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကာလအတွင်း နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပေးအပ်ခဲ့သော ထောက်ပံ့ကြေးများကို အကြောင်းပြု၍ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအပေါ် မလျော်ဩဇာ အသုံးပြုကာ ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။

“ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှာကျတော့ အစိုးရထောက်ပံ့ကြေး နှစ်သောင်းလက်ခံထားတဲ့သူတွေကတော့ ကြိုတင်မဲ သွားမပေးရဲဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ပါတီကို မဲမပေးရမှာစိုးလို့။ ထောက်ပံ့ကြေးနှစ်သောင်းရထားတဲ့သူတွေက --- ပါတီကိုပဲ မဲပေးရမယ်လို့ ထောက်ပံ့ကြေးလာပေးသွားတဲ့ သူက ခြိမ်းခြောက်ထားတာရှိတယ်။ အဲလူတွေကို ကျွန်မတို့က ပြန်ရှင်းပြ ပေးလိုက်တယ်။ ဒါပေမယ့် ထောက်ပံ့ကြေးနှစ်သောင်းရထားတဲ့သူတွေကို မဲသွားပေးတဲ့နေ့ကျရင် ကားနဲ့လာကြိုမယ်၊ ပြီးရင် သူတို့ကို မဲထည့်ပေးရမယ်လို့ အဲဒီလိုမတရားခြိမ်းခြောက်ထားတာမျိုးရှိတယ်။ ဒီဘက်မှာကျတော့ အဓိကပြဿနာက ထောက်ပံ့ကြေးနှစ်သောင်း လက်ခံထားတဲ့သူတွေကို အကျပ်ကိုင်နေတာပဲ” ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မိစန္ဒာနန်က ပြောပါသည်။

ဃ) အနိုင်ရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကို တရားစွဲဆိုကန့်ကွက်ခြင်း

၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၂၃) ရက်နေ့တွင် မွန်ပြည်နယ် ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်မြေအမှတ် (၁) တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ(NLD)မှ ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်ခင်မျိုးမြင့်ကို မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်လောင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေပါ ပုဒ်မ (၂) ခုဖြင့် ချောင်းနှစ်ခွန်နယ်မြေ ရဲစခန်း၌ အမှုဖွင့်ခဲ့သည်။

ဒေါ်ခင်မျိုးမြင့်သည် နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက် ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲစာရင်းတွင် မပါဝင်သည့် ပေါ့လော ကျေးရွာမှ ရွာသူရွာသား (၁၈) ဦး မဲပေးနိုင်ရန်အတွက် ရပ်ကျေးရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

“အဓိကက မဲစာရင်းမှာ မပါတဲ့သူတွေကို အတင်းမဲပေးခိုင်းတာ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ယောက်ရဲ့ အာဏာကိုသုံးပြီးတော့ မဲရုံပရဝုဏ်နဲ့ ပေ (၂၀) (၃၀) အတွင်းမှာ ကျေးရွာရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကို ခြိမ်းခြောက်တယ်။ ဒီလို မတရားတာတွေကို ပြည်သူတွေက ကြားသိရင် နိုင်ငံရေးကို

စိတ်ကုန်သွားမှာစိုးတဲ့အတွက် အမှုဖွင့်တိုင်ကြားရတာပါ” ဟု ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ မိစုမွန်က ပြောပါသည်။³¹

ထို့အတူ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီက မွန်ပြည်နယ် ချောင်းဆုံမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည့် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ လက်ရှိမွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးကို ကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်းထားသည်။

“လောလောဆယ်တော့ ကျွန်တော်လည်း ကန့်ကွက်ထားတာလောက်ပဲ ကြားသိထားတယ်။ အသေးစိတ် မသိရသေးတော့ မပြောချင်သေးဘူး။ ဘာအကြောင်းကိစ္စကြောင့် ကန့်ကွက်တယ်ဆိုတာလည်း မသိရသေးဘူး။ ကော်မရှင်က အကြောင်းကြားလာမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်ပြန်ပြောပါ့မယ်” ဟု ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးက ပြောပါသည်။

ချောင်းဆုံမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) တွင် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ မွန်ပြည်နယ်အစိုးရ စည်ပင်သာယာရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန လက်ရှိဝန်ကြီးဖြစ်သူ ဦးမင်းကျော်လွင်ကို အနိုင်ရရှိထားခြင်း ဖြစ်သည်။³²

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ထံ ကန့်ကွက်လွှာ (၁၇) မူ တင်သွင်းထားပြီး အခြားတစ်ဖက်တွင် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီကလည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ အနိုင်ရရှိခဲ့သည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေ (၂၀၀) ခန့်ကို ကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်းထားသည်။³³

31 NLD candidate faces charges for allegedly breaching electoral laws – HURFOM – November 26, 2020

32 NLD sends 17 objection letters to UEC following 2020 election – HURFOM – January 8, 2021

33 ဒီချုပ်အနိုင်ရခဲ့သည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေ ၂၀၀ ခန့်ကို ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကန့်ကွက် - 7Day News – ဒီဇင်ဘာ ၂၈၊ ၂၀၂၀

အခန်း (၇)

ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေအရ ပြည်ပရောက်ကြိုတင်မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ၊ အနာကြီး ရောဂါစွဲကပ်နေသူ၊ ရောဂါဝေဒနာပြင်းထန်စွာခံစားနေရသူ၊ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူ၊ မီးဖွားနေသူ၊ ရဲအချုပ်စခန်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းစခန်းတွင် အချုပ်ခံနေရသူ၊ ဆေးရုံ၌ အတွင်းလူနာအဖြစ် ဆေးဝါး ကုသမှု ခံယူနေရသူနှင့် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် တပ်မတော်သား သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ကြိုတင်မဲပေးခွင့်ရှိသူများ ဖြစ်သည်။

သို့သော် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်ကာလသည် ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါဖြစ်သည့် COVID-19 ကူးစက် ရောဂါဖြစ်ပွား နေသည့်ကာလဖြစ်သည့်အတွက် ကြိုတင်မဲပေးနိုင်သည့် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးအစားများ ပိုမိုလာခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် လူစုလူဝေးဖြစ်ခြင်းကို ကာကွယ်ရှောင်ရှားရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ထမ်းများ၊ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ခွဲ အဖွဲ့ဝင်များ၊ ရွေးကောက်ပွဲ တာဝန်ထမ်းဆောင်မည့်သူများ အပြင် ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်ကြောင့် မိမိနေရပ်သို့ ပြန်လည်၍ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်သူများ၊ အသက် (၆၀) နှင့်အထက် သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် Quarantine Center များတွင် အသွားအလာကန့်သတ်ထားသူများလည်း ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ကြောင်း ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်က ၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလ (၂၄) ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

“Quarantine ဝင်နေသူတွေက ဆေးရုံတက်နေတဲ့ လူနာတွေနဲ့ (အခွင့်အရေး)အတူတူပါပဲ။ (သူတို့ကို ဆေးရုံမှာ ထားဖို့) နေရာမရှိလို့ အပြင်မှာ နေနေရတာပါ။ သူတို့အတွက် သီးခြားမဲရုံထား ပေးဖို့က မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်မှာ ရှိတဲ့အတွက် (ဆေးရုံတက်နေတဲ့ အတွင်းလူနာအဖြစ် သတ်မှတ်တဲ့အတွက်) ကြိုတင်မဲပေးပိုင်ခွင့်ဥပဒေမှာ ပါနေပါတယ်” ဟု မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ၏ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဟိဏ်းလင်းထက်က ပြောပါသည်။³⁴

မွန်ပြည်နယ်တွင် မဲဆန္ဒနယ်အတွင်း ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးသူ (၂) သိန်း (၇) သောင်းကျော် (၂၇၀,၂၁၉) ရှိပြီး မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပမှ ကြိုတင်မဲပေးသူ နှစ်သောင်းကျော် (၂၀,၃၂၆) ရှိသည်။³⁵

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် မြို့နယ် (၆) မြို့နယ် ကျေးရွာ (၂၀) မှ ကြိုတင်ဆန္ဒမဲ ပေးအပ်ခဲ့သူ (၃၅) ဦး (ကျား (၁၉) ဦး၊ မ (၁၆) ဦး) တို့ကို သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး ကြိုတင်မဲပေးမှု အခြေအနေများကို မေးမြန်းခဲ့သည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် လူစုလူဝေးလျှော့ချရန် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေး စေခြင်းကို အများစုက လက်ခံသဘောကျသော်လည်း ကြိုတင်မဲပေးခြင်းဖြစ်စဉ်ကို မယုံကြည်သည့် မဲဆန္ဒရှင်များလည်း ရှိသည်။

“ကိုယ်ထည့်လိုက်တဲ့ ကြိုတင်မဲစာရွက်ကို မဲရေတွက်တဲ့အခါမှာ ထည့်မရေမှာကိုပဲ စိုးရိမ်နေပါတယ်” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

34 Those who were in quarantine due to COVID-19 movement restrictions still have rights to cast advance ballots – HURFOM – July 22, 2020

35 မွန်ပြည်နယ်မှာ မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ (၁,၈၄၀,၀၀၀) ကျော်ရှိရာ မဲလားပေးသူ (၁,၀၆၀,၀၀၀) ကျော်သာရှိ - ရာမညတိုင်း(မ်)သတင်းအေဂျင်စီ - နိုဝင်ဘာ ၈၊ ၂၀၂၀

အလားတူ “ကြိုတင်မဲရဲ့ ကောင်းကျိုးကတော့ နီဝင်ဘာ (၈) ရက်နေ့ မဲပေးမယ့်ရက်ကျရင် လူနည်း သွားတာမှန်ပေမယ့် လုပ်သွားတာကတော့ အမှားတွေရှိနေတာကို တွေ့မြင်နေရတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၂) မှ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် မင်းအောင်ထူးက ပြောသည်။

“တစ်ခြားဟာတော့ ဘာမှပြောစရာမရှိဘူး။ အကုန်လုံးကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကြိုတင်မဲ လက်မှတ်ထည့်တဲ့ စာအိတ်တွေကိုတော့ စိုးရိမ်မှု ရှိတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မိထောလှာကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၆၃) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“ကြိုတင်မဲ ရေတဲ့အချိန်ကျမှ မွန်လူမျိုးကိုယ်စားလှယ်လောင်းက မဲနည်းနည်းပဲရတဲ့အတွက် စိတ် တော့မကောင်းပါဘူး” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် ဗိုလ်ကတော့ကျေးရွာမှ အသက် (၇၆) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အလားတူ ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသား တစ်ဦး က

“မှန်မှန်ကန်ကန်နဲ့ ထည့်ထားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ စိတ် ထဲမှာ စိုးရိမ်မှုတော့ ရှိတယ်။ ကြိုတင်မဲ (ဖြစ်စဉ်) ကိုတော့ သိပ်ပြီး ယုံကြည်မှုမရှိဘူး” ဟု ပြောပါသည်။

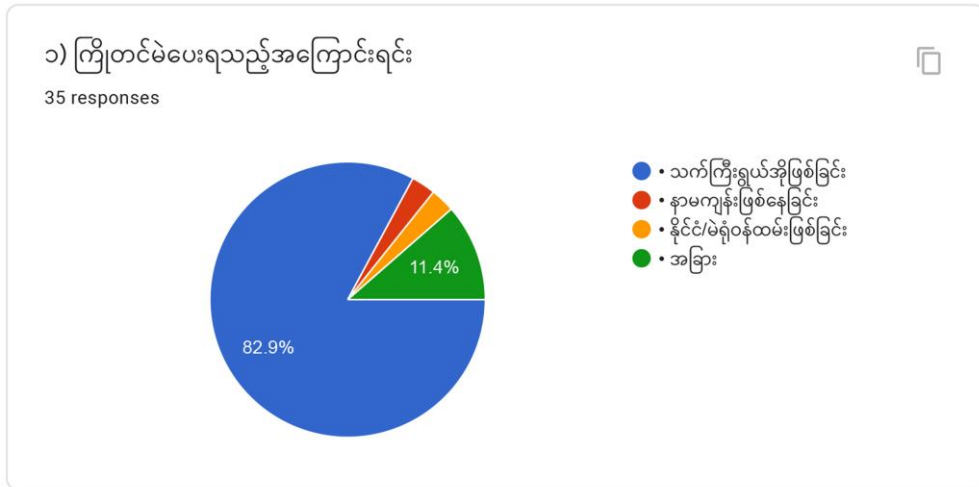
မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် ကြိုတင်မဲနှင့်ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်း (၈) ခုကို မေးမြန်း ခဲ့ရာ ရလဒ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

က) ကြိုတင်မဲပေးရသည့် အကြောင်းရင်း

ကြိုတင်မဲပေးရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ သက်ကြီးရွယ်အိုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပြီး နာမကျန်း ဖြစ်ခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ဖြစ်ခြင်း၊ မဲရုံဝန်ထမ်းဖြစ်ခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ခြင်းနှင့် အခြားအကြောင်းရင်း အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။

“ဒီနှစ်ရွေးကောက်ပွဲက တစ်ခြားနှစ်တွေထက်စာရင် ထူးခြားနေတာကို တွေ့ရတယ်။ ကိုဗစ်ကာလ လည်း ဖြစ်နေတာပေါ့။ ကျွန်တော်က ရွေးကောက်ပွဲနေ့မှာ မဲရုံစောင့်ရမှာဖြစ်လို့ ကြိုတင်မဲပေးရ

တာပါ" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသား တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ရေးမြို့နယ် မန်ကျည်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက "ကျွန်မက ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ဖြစ်တဲ့အတွက် (ရွေးကောက်ပွဲနေ့မှာ) အခြားသူတွေနဲ့ မရှုပ်ရအောင်ဆိုပြီး ကျေးရွာရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ကြိုတင်မဲထည့်ခိုင်းတာပါ" ဟု ပြောပါသည်။

"ကလေးနဲ့ အလုပ်ရှုပ်နေတဲ့အတွက်ကြောင့် ကြိုတင်မဲပေးရတာပါ" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့ပနေ့ကျေးရွာမှ အသက် (၃၅) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ခ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် အပြည့်အစုံရရှိမှု

ကြိုတင်မဲပေးအပ်သည့်အချိန်တွင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် အပြည့်အစုံမရရှိမှုများ မွန်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

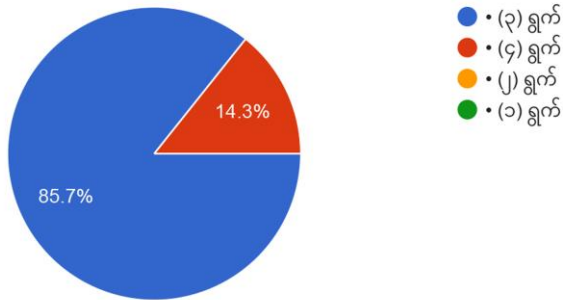
"ကြိုတင်မဲပထမနေ့က ကျိုက်မရောမြို့မှာ ဖြစ်သွားတယ်။ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မဲလက်မှတ်ကို ထုတ်ပေးဘူး" ဟု ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) မှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မိစန္ဒာနန်က ပြောပါသည်။ "ကြိုတင်မဲနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြဿနာဖြစ်သွားတာကို ကြားရတယ်။ မဲလက်

မှတ် (၂) ရွက်ပဲ ရတာမျိုးပေါ့” ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ရာဖူးကျေးရွာမှ အသက် (၂၉) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

သို့သော် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မေးမြန်းခဲ့သော ကြိုတင်မဲဆန္ဒရှင် (၃၃) ဦးသည် မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် (၃) စောင်၊ တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒနယ်ရှိသည့် ကရင်ပြည်နယ် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်တွင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် (၄) စောင် အပြည့်အဝ ရရှိခဲ့သည်။

၂) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် အပြည့်အစုံရရှိမှု

35 responses

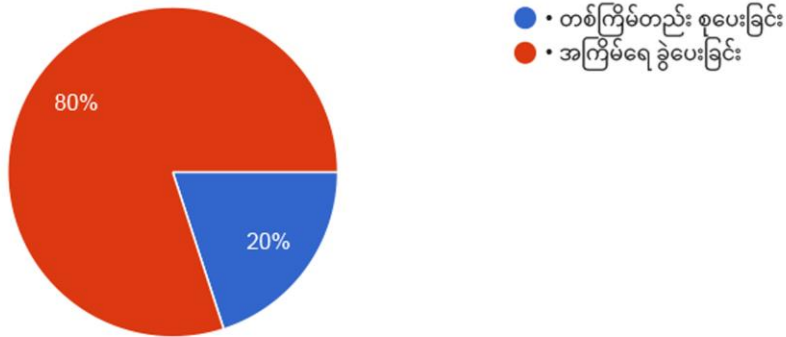
“မဲ (၄) ကြိမ် ပေးရတယ်” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် ဗိုလ်ကတော့ကျေးရွာမှ အသက် (၇၆) အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဂ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် ပေးဝေခြင်း

လွှတ်တော်အသီးသီး၏ ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို တစ်ပြိုင်နက်ပေးဝေခြင်းကြောင့် မဲလက်မှတ်များကို မဲပုံးအတွင်းသို့ ထည့်ရာတွင် မှားယွင်းစွာထည့်မိခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အတူ ဆန္ဒမဲလက်မှတ်များကို ခွဲဝေပေးအပ်ခြင်းကြောင့်လည်း အားနည်းချက်များ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

၃) ဆန္ဒမဲလက်မှတ် ပေးဝေခြင်း

35 responses

“မဲစာရွက် (၃) ရွက်စလုံးကို မဲရုံဝန်ထမ်းတွေက တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပေးလာတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မိထောလှာကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၆၂) အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“တစ်ရွက်ထည့်ပြီးမှ နောက်ထပ်တစ်ရွက် လာယူခိုင်းတယ်။ တစ်ချို့အသက်ကြီးတဲ့ အဖိုးအဖွားတွေ ဆို တစ်ရွက်ထည့်ပြီး ပြန်သွားတာလည်း ရှိတယ်။ လူတစ်ယောက်က မဲ (၃) ကြိမ်ပေးရ မယ်ဆိုတော့ အဖိုးအဖွားတွေက မဲစာရွက် (၁) ရွက်တည်းကိုပဲ တံဆိပ်တုံး (၃) ခါ ထုပြီး ပြန်သွားတာလည်း ရှိတယ်” ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့ခွန်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဃ) ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အကူအညီရယူခြင်း

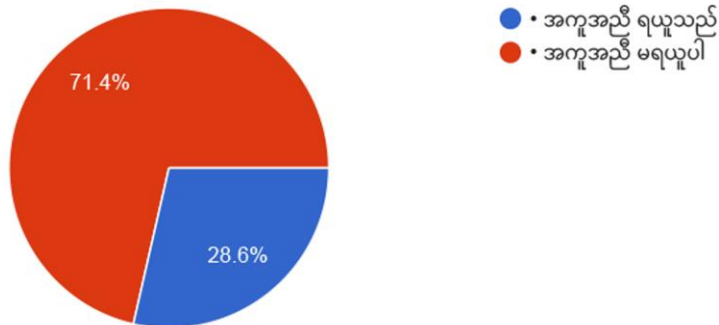
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ကြိုတင်မဲဆန္ဒရှင် အများစုသည် သက်ကြီးရွယ်အိုများ ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့ ထဲမှ (၃၀) ကျော်သာ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အကူအညီရယူခဲ့သည်။

ရေဖြူမြို့နယ် သင်္ကန်းတောကျေးရွာမှ အသက် (၆၃) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက “တစ် ယောက်တည်းပဲ သွားထည့်တယ်။ မဲရုံဝန်ထမ်းတွေက ဘယ်လိုမဲပေးရမယ်ဆိုတာ ကူညီပေးပါတယ်” ဟု ပြောပါသည်။

“တစ်ယောက်တည်းပဲ သွားတယ်။ မဲရုံဝန်ထမ်းတွေက အစိုးရဘက်ကလူ၊ ကျွန်တော်တို့က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့လက်အောက်ကလူ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ယုံကြည်မှု သိပ်မရှိကြဘူး။ အကူအညီမတောင်းတာဘဲ များတယ်” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် တောင်ပေါက်ကျေးရွာမှ အသက် (၆၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

၄) ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အကူအညီရယူခြင်း

35 responses

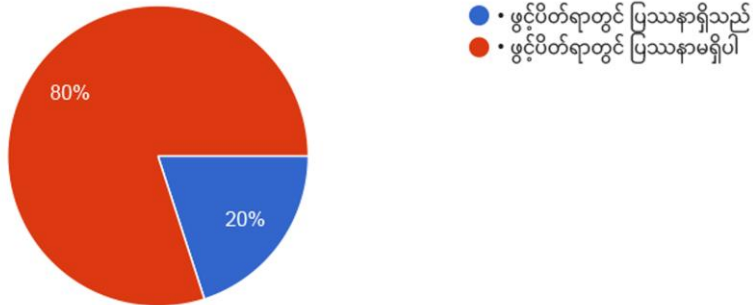
“မဲသွားပေးတဲ့အချိန်မှာ အကူတစ်ယောက်ခေါ်သွားပါတယ်။ ကျွန်တော့်မြေးလေးကို ခေါ်သွားတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မိထောလာကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၆၂) အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“မဲစာရွက်မှာ တံဆိပ်ထုဖို့ မျက်စိကမမြင်တော့ မြေးလေးက အဖော်လိုက်ပေးတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် ကျုံညဲကျေးရွာမှ အသက် (၈၅) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ဝါခရူကျေးရွာမှ အသက် (၆၃) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက “မြေးနဲ့ပဲ မဲရုံကို သွားတယ်။ ကိုယ်က လက်တုန်နေလို့ မြေးလေးကို တံဆိပ်တုံး ထုခိုင်းတာ မဲရုံဝန်ထမ်းတွေက ပေးမထုခိုင်းဘူး။ ကိုယ့်ဘာသာပဲ ထုပြီး ထည့်ပေးလိုက်ရတယ်” ဟု ပြောပါသည်။

၅) ကြိုတင်မဲစာအိတ်

35 responses

င) ကြိုတင်မဲစာအိတ်ပြဿနာ

ကြိုတင်မဲပေးခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် မဲစာအိတ်များ ပွင့်နေခြင်း၊ မဲစာအိတ်ပိတ်ရာတွင် အဆင်မပြေမှုများ ရှိခြင်း၊ မဲစာရွက်အပေါ် စာအိတ်ကော်များ စွန်းထင်းခြင်း၊ ကြိုတင်မဲစာအိတ်ဖွင့်ဖောက်သည့်အခါတွင် မဲစာရွက်များ စုတ်ပြဲခြင်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ကြိုတင်မဲရေတွက်ရာမှာ မဲစာအိတ်များ ပွင့်နေခြင်း၊ မဲစာရွက်များ စွန်းထင်းနေခြင်းနှင့် စုတ်ပြဲနေခြင်း များကို ပယ်မဲအဖြစ် မသတ်မှတ်ဘဲ ခိုင်လုံမဲအဖြစ် ထည့်သွင်းရေတွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်ထားသည်။³⁶

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ကြိုတင်မဲဆန္ဒရှင် (၂၀) ရာခိုင်းနှုန်း က ကြိုတင်မဲစာအိတ်တွင် ပြဿနာတစ်စုံတရာရှိကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

“မဲထည့်တဲ့စာအိတ်က ဖွင့်တာတော့ လွယ်ကူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပိတ်ဖို့အတွက် ကော် မပါလာဘူး။ ဖွင့်နေတဲ့အတိုင်းပဲ ဖြစ်နေတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မိထောလှကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၆၂) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အလားတူ ရေးမြို့နယ် မိထောလှကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၆၃) နှစ်အရွယ် အခြားမဲဆန္ဒရှင် အမျိုးသား တစ်ဦးကလည်း “မဲလက်မှတ်ကို တံဆိပ်တုံးထုပြီး စာအိတ်ကို ပိတ်တဲ့နေရာမှာ သိပ်လုံခြုံမှု မရှိသလို ပဲ။ အဲဒါပဲ စိုးရိမ်နေတယ်” ဟု ပြောပါသည်။

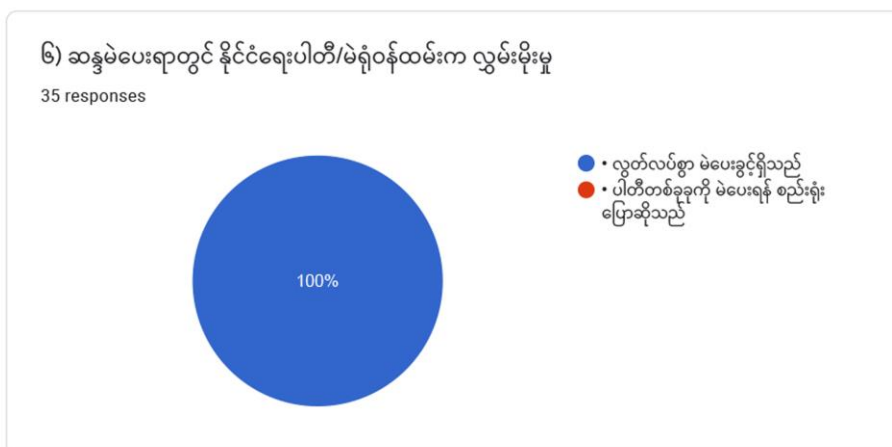
ရေးမြို့နယ် ခေါဇာမြို့မှ အသက် (၇၀) အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက “စာအိတ်ကသေးနေပြီး မဲလက်မှတ်က ကြီးနေတယ်။ ခေါက်ပြီးထည့်ရတာ အဆင်မပြေဘူး။ ခေါက်လိုက်လို့ ကိုယ့်မဲစာရွက် ညစ်ပတ်သွားမှာလည်း စိုးရိမ်တယ်” ဟု ပြောပါသည်။

၈) ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် မဲရုံဝန်ထမ်းက လွှမ်းမိုးမှု

ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်ငန်းကျေးရွာတွင် ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး မဲဆန္ဒရှင်များအပေါ် လွှမ်းမိုးခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

“ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှာကျတော့ အစိုးရထောက်ပံ့ကြေး နှစ်သောင်းလက်ခံထားတဲ့သူတွေကတော့ ကြိုတင်မဲ သွားမပေးရဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ပါတီကို မဲမပေးရမှာစိုးလို့။ ထောက်ပံ့ ကြေးနှစ်သောင်းရထားတဲ့သူတွေက --- ပါတီကိုပဲ မဲပေးရမယ်လို့ ထောက်ပံ့ကြေးလာပေးသွားတဲ့သူ က ခြိမ်းခြောက်ထားတာရှိတယ်” ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လောင်း မိစန္ဒာနန်က ပြောပါသည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မေးမြန်းခဲ့သော မဲဆန္ဒရှင်များအားလုံးက လွတ်လပ်စွာ မဲပေး ခဲ့ကြောင်း ဖြေကြားခဲ့သည်။

“မရှိပါဘူး။ ကိုယ့်ဘာသာ တံဆိပ်တုံးထုပြီး ထည့်ရတယ်။ တခြားလူတွေ ဘာမှ မပြောပါဘူး” ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကော့ပနော့ကျေးရွာမှ အသက် (၆၀) အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“အဲလိုမျိုး မရှိပါဘူး။ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ပါတီကို ထည့်တယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် သင်္ကန်းတောကျေးရွာမှ အသက် (၅၇) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“မဲရုံဝန်ထမ်းတွေက ဘာမှတိုက်တွန်းတာ မရှိပါဘူး။ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ပါတီကိုပဲ မဲပေးခဲ့တယ်” ဟု မုဒုံမြို့နယ် ကွမ်လှာကျေးရွာမှ အသက် (၆၇) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဆ) COVID-19 ကူးစက်ရောဂါအတွက် ပြင်ဆင်ထားရှိမှု

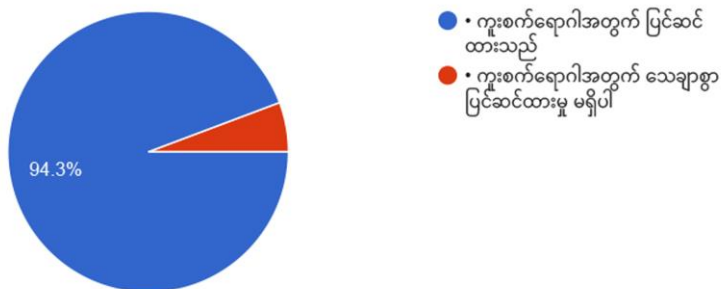
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော မဲဆန္ဒရှင်များအားလုံးနီးပါးက မဲရုံများတွင် ကူးစက်ရောဂါအတွက် ပြင်ဆင်ထားကြသော်လည်း Social Distancing သတ်မှတ်အကွာအဝေးဖြစ်သည့် (၆) ပေအကွာ အတိုင်း မဲပေးရန် မဖြစ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။

“မဲရုံရောက်တော့ တာဝန်ကျပ်နံ့ထိမ်းတွေက ကိုဗစ်ကာလညွှန်ကြားချက်အတိုင်း လုပ်ပေးပါတယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် မန်ကျည်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“မဲရုံအပြင်မာတော့ (၆) ပေအကွာ မရပ်ရဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ လူများပြီး နေရာကျဉ်းနေလို့” ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ အသက် (၆၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

၇) COVID-19 ကူးစက်ရောဂါအတွက် ပြင်ဆင်ထားရှိမှု

35 responses

“လူရှင်းနေပေမယ့် (၆) ပေအကွာမှာ မနေရပါဘူး။ တစ်ယောက်ပြီးမှ တစ်ယောက်ပေးဝင်ခိုင်းပါတယ်။ လက်ဆေးခိုင်းတယ်။ Mask တပ်ခိုင်းတယ်” ဟု ရေဖြူမြို့နယ် သင်္ကန်းတောကျေးရွာမှ အသက် (၆၃) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“ Mask တပ်ခိုင်းတယ်၊ လက်ဆေးခိုင်းတယ်။ (လူအကွာအဝေးကတော့) (၆) ပေ မပြည့်ဘူး ” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် တောင်ပေါက်ကျေးရွာမှ အသက် (၆၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောသည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲသည် ကူးစက်ရောဂါကာလအတွင်း ကျင်းပသည့် ပထမဆုံးရွေးကောက်ပွဲ ဖြစ်သည့်အတွက် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိခဲ့သည်။

“ကိုဗစ်ကာလမှာ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရတာ လွယ်တော့မလွယ်ဘူး” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း နိုင်မင်းလတ်က သုံးသပ်ပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ခင်ကာလက COVID-19 ပိုးတွေ့လူနာ (၁,၀၀၀) အောက်သာရှိခဲ့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် (၂) လအကြာ ၂၀၂၁ ဇန်နဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင်မူ ပိုးတွေ့လူနာ (၃,၁၅၈) ဦးအထိရှိလာသည့်အပြင် နေအိမ်အလုံး (၃၀၀) ကျော်ကိုလည်း တင်းကြပ်သည့် အသွားအလာကန့်သတ်ခြင်း (Strict Home Quarantine) ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်။

“Fever Clinic မှာ တစ်နေ့တစ်နေ့ ပိုးတွေ့လူနာ (၁၅) ယောက်ကနေ အယောက် (၂၀) ကြား ပုံမှန်ထွက်တယ်။ ပိုးတွေ့လူနာရဲ့မိသားစုဝင်တွေကို စစ်တဲ့အခါမှာလည်း တစ်နေ့ (၁၀) ယောက်ကနေ အယောက် (၂၀) ကြား ပိုးထပ်တွေ့တယ်။ အဲတော့ တစ်နေ့ကို ပျမ်းမျှ (၂၀) ကနေ (၃၀) ကြား ပိုးတွေ့နေတဲ့သဘောပဲ။ တောက်လျှောက်ထွက်တယ်။ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးမှာ ပိုများလာတယ်” ဟု မော်လမြိုင်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး Fever Clinic Isolation Ward 3 မှ ဒေါက်တာသက်ကျော်စိုးက ပြောပါသည်။³⁷

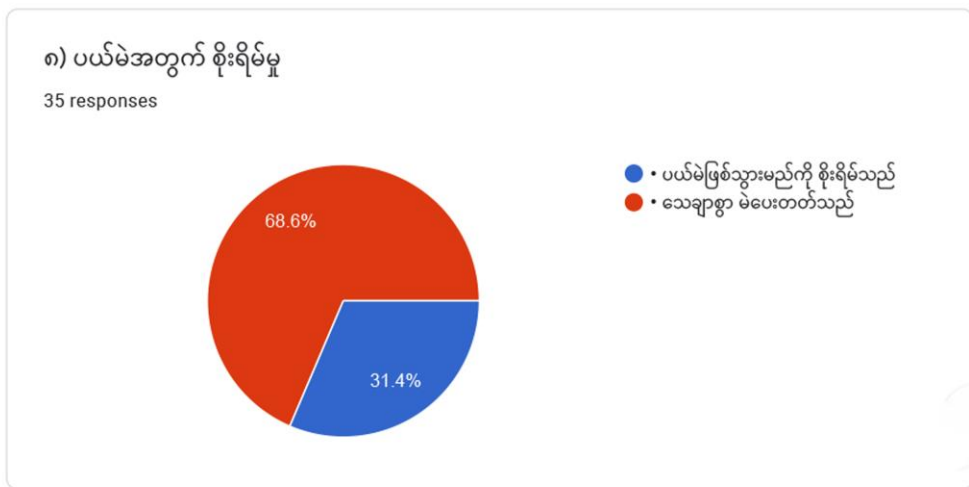
ဇ) ပယ်မဲအတွက် စိုးရိမ်မှု

ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲ ပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် အားနည်းခဲ့သော်လည်း မေးမြန်းခဲ့သောမဲဆန္ဒရှင် (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးက သေချာစွာမဲပေးတတ်ကြောင်း ဖြေကြားထားသည်။

မေးမြန်းခဲ့သောမဲဆန္ဒရှင် သုံးပုံတစ်ပုံခန့်ကမူ ၎င်းတို့ဆန္ဒမဲသည် ပယ်မဲဖြစ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ ကြသည်။

“ပယ်မဲဖြစ်သွားမှာ စိုးရိမ်နေတယ်။ ကိုယ့်မဲစာရွက် ညစ်ပတ်သွားမှာကိုလည်း စိုးရိမ်တယ်” ဟု ရေးမြို့နယ် ကျုံညဲကျေးရွာမှ အသက် (၈၅) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောသည်။

“မှန်မှန်ကန်ကန်ထည့်ထားပေမယ့် စိုးရိမ်မှုတော့ ရှိတယ်။ ကြိုတင်မဲကို သိပ်မယ့်ဘူး။ ညဘက် ဘယ်သူစောင့်တာလဲဆိုတာကလည်း ရှိသေးတဲ့အတွက် သိပ်ပြီးတော့ စိတ်မချဘူး” ဟု ကျိုက်မရော မြို့နယ် ကော့ဒွန်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် တောင်ပေါက်ကျေးရွာမှ အသက် (၆၉) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသား တစ်ဦးက “တစ်ချို့လူတွေဆို တံဆိပ်တောင် မထုဘူး။ မဲလက်မှတ်ပေးရင် ဒီအတိုင်းပဲ စာအိတ်ထဲ ထည့်လိုက်တယ်” ဟု ပြောပါသည်။

အခန်း (၈)

ရွေးကောက်ပွဲနေ့ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

က) အစိုးရထိန်းချုပ်ရာဒေသတွင် ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

မြို့နယ် (၆) မြို့နယ် ကျေးရွာ (၃၈) ရွာမှ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲပေးခဲ့သူ ပြည်သူလူထု (၅၇) ဦးအား မေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အားလုံးသည် မဲရုံသို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျသွားရောက်ကာ မဲပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဆန္ဒမဲလက်မှတ်များလည်း ပြည့်စုံစွာရရှိခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ ပထမဆုံးမဲပေးခွင့်ရခဲ့သည့် မဲဆန္ဒရှင်များကမူ အခက်အခဲနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုတစ်ချို့ ရှိခဲ့ကြောင်း ဖွင့်ပြောခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်တော်အနေနဲ့ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲထည့်ရတာဖြစ်လို့ အခက်အခဲရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုထည့်ရမလဲ၊ ဘာလုပ်ရမလဲ မသိဘူး။ လက်တွေ့ တုန်နေတယ်” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ အသက် (၄၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

က-၁) ဆန္ဒမဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ

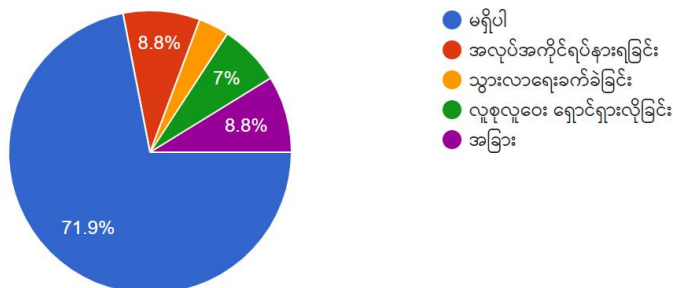
အစိုးရထိန်းချုပ်ရာနယ်မြေအတွင်းရှိ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအနေဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် ပြောပလောက်သည့် အခက်အခဲများ မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အလုပ်အကိုင်ရပ်နားရခြင်း၊ ကူးစက်ရောဂါကြောင့် လူစုလူဝေးရှောင်ရှားလိုခြင်းနှင့် သွားလာရေးအခက်အခဲအနည်းငယ်ရှိခြင်းတို့သာ ရှိကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

“အခက်အခဲက သိပ်ပြီးတော့ မရှိဘူး။ အလုပ်နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ပဲ အခက်အခဲနည်းနည်းဖြစ်တယ်။ ညဘက်ပိုင်း အလုပ်သွားရတယ်လေ” ဟု ရေဖြူမြို့နယ် သစ်လှတောကျေးရွာမှ အသက် (၂၂) အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“အဲတစ်ရက်တော့ အလုပ်ကို ပစ်ထားရတယ်။ အချိန်ပေးရတာပေါ့” ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ထင်းရှူးကျေးရွာမှ အသက် (၂၁) အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဆန္ဒမဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ

57 responses

"ကိုဗစ်ကာလမှာ (၆) ပေအကွာ နေခိုင်းတော့ အချိန်အကြာကြီး စောင့်လိုက်ရတယ်။ အလုပ်လည်း မပျက်အောင် မနက်အစောကြီးကတည်းကထပြီး မဲသွားပေးရတယ်။ ပြီးမှ အလုပ်ပြန်လုပ်ရတာပေါ့။ အဲလို အခက်အခဲတော့ ရှိတယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ကျွဲကရုတ်ကျေးရွာမှ အသက် (၂၇) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

မဲရုံနေရာ ကျဉ်းမြောင်းခြင်း၊ ပထမဆုံးအကြိမ်မဲပေးရသဖြင့် မဲမပေးတတ်ခြင်း၊ ကူးစက်ရောဂါ သတ်မှတ်ချက်များကြောင့် အချိန်ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်းရခြင်း စသည့် အခြားသောအခက်အခဲ အနည်းငယ်ကိုလည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်ဟု မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများက ပြောပါသည်။

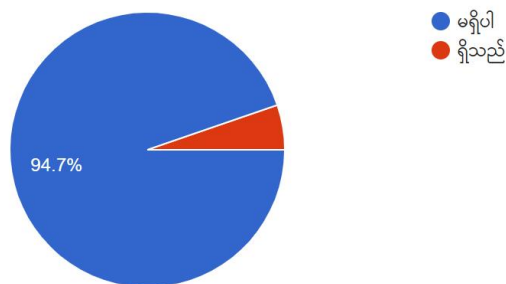
က-၂) မဲရုံအတွင်း သို့မဟုတ် မဲရုံပြင်ပတွင် စည်းရုံးပြောဆိုခြင်း

မဲရုံပုဂ္ဂလိကအတွင်း စည်းရုံးပြောဆိုမှုတစ်ချို့ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရကြောင်း ဖြေဆိုသူ (၅၇) ဦးအနက် (၅) ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်သော မဲဆန္ဒရှင် (၃) ဦးက ပြောကြားပါသည်။

ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှ အသက် (၄၉) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးကလည်း "မဲရုံ အတွင်းမှာတော့ မရှိဘူး။ မဲရုံအပြင်ဘက်မှာတော့ (စည်းရုံးပြောဆိုတာတွေ) ရှိတယ်" ဟု ဖြေကြားခဲ့ သည်။

မဲရုံအတွင်း သို့မဟုတ် မဲရုံပြင်ပတွင် စည်းရုံးပြောဆိုမှု

57 responses

"(စည်းရုံးပြောဆိုတာတွေ) ရှိပါတယ်။ ----- ပါတီနဲ့ ----- ပါတီတွေက သူတို့အတွက် မဲထည့်ပေးဖို့ စည်းရုံးနေတာကို မဲရုံ (၂) မှာ တွေ့နေရပါတယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ကရပွိကျေးရွာမှ အသက် (၅၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ရှိတယ်။ တစ်ချို့ဒေသခံတွေက နားမလည်လို့ မေးရင် သူတို့က ဒီပါတီကို မဲထည့်ပေးဖို့ ပြောတာတော့ရှိတယ်" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှ အသက် (၅၈) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

က-၃) ဆန္ဒမဲမပေးခြင်း

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ပြောကြားချက်အရ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအားဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်က လာရောက်မဲပေးခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက ၎င်းတို့အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဆန္ဒမဲပေးအပ်ခြင်း မပြုနိုင်သူများလည်း ရှိနေကြောင်း ဖြေကြားခဲ့သည်။

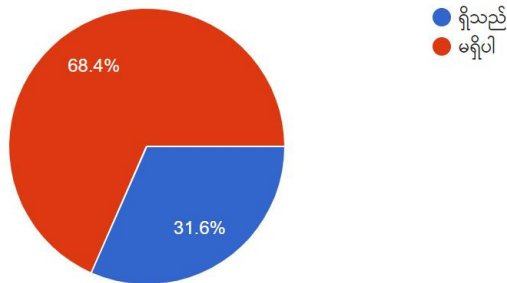
မဲစာရင်းတွင် မပါဝင်ခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု မရှိခြင်း၊ တစ်အိမ်တစ်ယောက် မဲပေးပါက ပြည်စုံပြီဟု ထင်မြင်မှုများ ရှိနေခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် မအားလပ်ခြင်း၊ ခရီးလွန်နေခြင်း၊ ဆန္ဒမဲပေးရန် သက်သေခံလက်မှတ် မရှိခြင်း စသည့် အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဆန္ဒမဲမပေးသူများ ရှိနေကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

"မဲစာရင်းမှာ နာမည်မပါတဲ့သူတွေဆို သွားမထည့်ကြဘူး(မဲစာရင်းမှာ ပါလာဖို့ မကြိုးစားကြဘူး)။ မှတ်ပုံတင်မရှိတဲ့အတွက် မဲသွားမပေးတဲ့သူတွေလည်း ရှိတယ်။ မဲ(တစ်ပြားရဲ့)တန်ဖိုးကို နားမလည်တာ (မဲပေးတာက) အရေးမကြီးဘူးလို့ သတ်မှတ်ထားတာတွေကြောင့် မဲသွားမပေးကြဘူး" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ရသေ့တောင်ကျေးရွာမှ အသက် (၂၀) အရွယ် အမျိုးသမီးလူငယ်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"မဲမထည့်တဲ့သူ နှစ်ယောက်သုံးယောက်တော့ ရှိတယ်။ သူတို့အထင်ကတော့ မဲထည့်လိုက်လည်း သူတို့အတွက် ဘာမှမထူးဘူး။ မထည့်လည်း ဘာမှမထူးဘူးပေါ့" ဟု မုဒုံမြို့နယ် ဆက်သွယ်ကျေးရွာမှ အသက် (၄၀) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

အိမ်နီးနားချင်းများတွင် မဲလာမပေးသူ ရှိသည်/မရှိပါ

57 responses

ရေဖြူမြို့နယ် အလယ်စခန်းကျေးရွာမှ အသက် (၄၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးကလည်း "တစ်ချို့ လူတွေက မဲ(သက်သေခံ)လက်မှတ်မရတော့ သွားမထည့်တဲ့သူတွေ ရှိတယ်" ဟု ပြောပါသည်။

"(မဲလာမပေးတဲ့သူတွေ) ရှိတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တစ်အိမ်ဆိုရင် တစ်ယောက်ပဲ မဲသွားပေးရမယ် (လို့ ထင်နေတဲ့သူတွေ ရှိနေသေးတယ်)။ တစ်ချို့လူတွေဆိုရင် (မဲပေးတဲ့ကိစ္စကို) နားမလည်သေးတာ တွေ့နေရတယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ထင်းရှူးကျေးရွာမှ အသက် (၂၁) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားလူငယ် တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ရှိတယ်။ နည်းတော့ နည်းတာပေါ့လေ။ မဲရုံမှာ တန်းစီပြီးတော့မှ စောင့်နေရတာကို စိတ်မရှည်တော့ မဲမပေးဘဲ ပြန်သွားတာလည်း ရှိတယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ်က အသက် (၂၂) နှစ်အရွယ် အမျိုးသား လူငယ်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"မဲသွားမပေးတဲ့သူတွေ ရှိတယ်။ ဒီ(တောင်ပေါက်)ဒေသက နယ်မြေသိပ်မအေးချမ်းတဲ့အတွက် ဒီပါတီ ကို မဲပေးရင် တစ်ဖက်ပါတီက (ရန်ပြုမှာကို) ကြောက်နေရတယ်။ သူတို့မှာ ကြောက်စိတ်တွေ ရှိနေ သေးတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်းကို နားမလည်သေးဘူး" ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် တောင်ပေါက်ကျေးရွာမှ အသက် (၄၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ကျွန်းသုံးညီမကျေးရွာမှာဆိုရင် မဲဆန္ဒရှင် (၁,၃၀၀) ကျော်လောက် ရှိတယ်။ (၅၀၀) လောက်က မဲလာမ ပေးဘူး။ တစ်ချို့ဆို ခရီးလွန်နေတယ်။ ခြံရောက်သွားတယ်။ အလုပ်သွားကြတယ်။ အဲလိုမျိုးဖြစ်နေ တော့ မဲမပေးကြတာ" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျွန်းသုံးညီမကျေးရွာမှ အသက် (၄၀) အရွယ် အမျိုးသား တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်တွင် ပိုမိုပါဝင်လာစေရန်နှင့် မဲရုံသို့လာရောက်မဲပေးသူ ပိုမိုများပြားလာစေရန်အတွက် မဲစာရင်းများ ပိုမိုတိကျမှန်ကန်စွာ ပြုစုရန်၊ မဲရုံများ ပိုမိုထားရှိပေးရန်၊

မဲရုံများကို နေရာကျယ်ဝန်းစွာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြည်သူများက အကြံပြုပြောဆိုခဲ့ကြသည်။

ခ) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများထိန်းချုပ်ရာဒေသတွင် ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာ မြို့နယ် (၆) မြို့နယ်အနက် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း ရေဖြူမြို့နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများထိန်းချုပ်ရာကျေးရွာများ တည်ရှိနေသည်။

ရေးမြို့နယ်တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ထားသည့်ကျေးရွာ (၁၉) ရွာ၊ ရေဖြူမြို့နယ်တွင် (၉) ရွာနှင့် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးတို့ ထိန်းချုပ်သည့်ကျေးရွာ (၃၆) ရွာတို့၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို မေးမြန်းလေ့လာခဲ့သည်။

သတ်မှတ်ကျေးရွာများသို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျသွားရောက်ပြီး တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ထားသော်လည်း ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ အသွားအလာကန့်သတ်ချက်ကြောင့် ဒေသခံများကို တယ်လီဖုန်းမှတစ်ဆင့်သာ ဆက်သွယ်မေးမြန်းခဲ့ရသည်။

ခ-၁) ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခွင့်ရသည့် အခြေအနေ

ရေးမြို့နယ်ရှိ မွန်ပြည်သစ်ပါတီထိန်းချုပ်ရာကျေးရွာ (၁၉) ရွာအနက် (၁၀) ရွာသာ ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ခွင့်ရခဲ့သည်။ ပါတီဌာနချုပ်နှင့်နီးကပ်သည့် ရေးချောင်းဖျားဒေသကျေးရွာ (၉) ရွာကမူ ယခု ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်မှ ပထမဆုံးမဲပေးပိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၀ အောက်တိုဘာလ (၁) ရက်နေ့တွင် စတင်ကပ်ထားသည့် ဒုတိယအကြိမ်အခြေခံမဲစာရင်းတွင် မွန်ပြည်နယ် ရေးမြို့နယ် မွန်ပြည်သစ်ပါတီထိန်းချုပ် ရေးချောင်းဖျားဒေသရှိ ကျေးရွာ (၉) ရွာမှ ဒေသခံ ပြည်သူ (၂,၀၀၀) ကျော် ပါဝင်လာသည်။

“ရေးချောင်းဖျားဒေသကလူတွေ မဲစာရင်းမှာ ပါလာပြီ။ ဒီတစ်ခါ (၂,၂၃၂) ဦး ပါလာတယ်။ (၅၀၀) ကျော်တော့ ကျန်နေသေးတယ်။ သူတို့က မွေးသက္ကရာဇ် မှားနေတာတို့ တခြားအချက်အလက် မှားနေတာတို့ကြောင့် ပါမလာသေးဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ပုံစံ (၃) နဲ့ ပြန်လျှောက်မယ်” ဟု ရေးချောင်းဖျား ဒေသမဲပေးပိုင်ခွင့်ရရေး ကူညီလှုပ်ရှားနေသူ နိုင်လွန်က ပြောပါသည်။³⁸

ရေးမြို့မြို့နယ် မွန်ပြည်သစ်ပါတီထိန်းချုပ်ရာကျေးရွာ (၉) ရွာအနေဖြင့်မူ ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများတွင်လည်း မဲပေးခဲ့သည့်အတွေ့အကြုံများ ရှိသည်။ ၎င်းပြင် အဆိုပါကျေးရွာများအတွက် မျောက်ချောနှင့် ကွန်ကျားတိန်ကျေးရွာများတွင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲရုံများ ထားရှိခဲ့သည် ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မဲရုံစာရင်းများအရ သိရှိသည်။ သို့သော် ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် ဒေသခံများ မဲစာရင်းတွင်ပါဝင်မှုမှာ အားနည်းခဲ့သည်။

“ဒီနေ့အထိ ကော်မရှင်က မဲစာရင်းလာမကောက်ဘူး။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတုန်းက ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ခင် မဲစာရင်းလာကောက်တယ်။ အခုက ဒီနေ့အထိ (မဲစာရင်းမကပ်သေးဘူးဆိုတော့) မဲမပေးရတော့ဘူးလားဆိုပြီး ရွာသားတွေက စိုးရိမ်နေကြတယ်” ဟု အဆိုပါဒေသမှ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးတစ်ဦးက မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းကို ဩဂုတ်လ (၈) ရက်နေ့က ပြောပါသည်။³⁹

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ ကျေးရွာ (၃၆) ရွာအနေဖြင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲသည် ၎င်းတို့ပထမဆုံးမဲပေးခွင့်ရသည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်။

38 Updated voter list now includes 2,000 Ye Chaung Phya voters – HURFOM – October 4, 2020

39 Tavoy District residents worry about losing voting right – HURFOM – August 22, 2020

“ကြာအင်းဆိပ်ကြီးဘက်က လူတွေက ခုမှ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲပေးခွင့်ရတယ်ဆိုတော့ မဲလာမပေးမှာ စိုးရိမ်နေရတယ်။ မဲလာပေးရင်လည်း ပယ်မဲဖြစ်သွားမှာ စိတ်ပူရပြန်တယ်” ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီ အတွင်းရေးမှူး နိုင်သိန်းဇော်က ပြောပါသည်။⁴⁰

ခ-၂) ဆန္ဒမဲပေးမှု အခြေအနေများ

မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ (၂,၀၀၀) ကျော်ရှိသည့် ရေးချောင်းဖျားဒေသ ကျေးရွာ (၉) ရွာမှ ဒေသခံပြည်သူ (၁,၆၀၀) ကျော် လာရောက်မဲပေးခဲ့သည်ဟု ရေးမြို့နယ် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲစာရင်းအရ သိရှိရသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲခြင်းကြောင့် အနီးဆုံးမဲရုံတွင် လာရောက်ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ရန် တစ်ရက်ကြိုတင်၍ လာရောက်ခဲ့ရသည်။⁴¹

မဲရုံဝေးကွာလွန်းသဖြင့် သွားလာရေး ပိုမိုအဆင်ပြေစေရန်အတွက် ဖလန်းချောင်းဝကျေးရွာတွင် နောက်ထပ်မဲရုံ (၁) ရုံ ထားရှိပေးရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲထံ တင်ပြခဲ့သော်လည်း စီစဉ်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိချေ။

“ရေးချောင်းဖျားက (၈) ရွာ၊ ချဲတိုက်ရွာအပါအဝင်ဆို (၉) ရွာပေါ့။ ချဲတိုက်မှာ မဲပေးခွင့်ရှိသူ (၁၉၃) ဦး ပါလာတယ်။ အားလုံးလောလောဆယ် (၂,၂၃၂) ယောက်ပါလာတယ်။ ချဲတိုက်က ကျောင်းရွာမှာ မဲထည့်ရမယ်။ ကျန် (၈) ရွာက (၁၉၃၉) ယောက်ကတော့ ကျုံလောင်းမှာ မဲထည့်ရမယ်။ သွားရေး လာရေးကလည်း ခက်တယ်။ ပြီးတော့ မဲရုံ (၁) ရုံမှာ အယောက် (၂,၅၀၀) ကျော် မဲထည့်ရမှာဆိုတော့ မဲရုံတစ်ရုံထပ်တိုးပေးဖို့ တောင်းဆိုသွားမယ်” ဟု ရေးချောင်းဖျားဒေသမဲပေးပိုင်ခွင့်ရရေး ကူညီလှုပ်ရှားနေသူ နိုင်လွန်က ပြောပါသည်။⁴²

သွားလာရေးခက်ခဲခြင်း၊ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲပေးခွင့်ရခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းများနှင့် ထိတွေ့မှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများထိန်းချုပ်ရာကျေးရွာများရှိ ပြည်သူများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု အားနည်းခဲ့သည်။

40 Candidates says Kyarinnseiky voter education urgently needed for new voters – HURFOM – September 7, 2020

41 မွန်ပြည်သစ်စံနံ့ချုပ်ဒေသက ဒေသခံ (၁,၆၀၀) ကျော် ဆန္ဒမဲ လာပေး - သံလွင်တိုင်းမိ - နိုဝင်ဘာ ၁၁၊ ၂၀၂၀

42 Updated voter list now includes 2,000 Ye Chaung Phya voters – HURFOM – October 4, 2020

“မဲသွားပေးဖို့ကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီက ကူညီစီစဉ်ပေးဖို့သင့်တယ်လို့ မြင်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သွားရတဲ့ခရီးက အတော်လေးဝေးတယ်။ စီစဉ်ပေးမယ့်သူမရှိလို့ ရွာသားတွေက ကိုယ့်အစီအစဉ်နဲ့ ကိုယ် မဲသွားပေးရမယ်ဆိုရင် မဲသွားထည့်မယ့်သူက အတော်လေးနည်းမယ်။ သူတို့ (မွန်ပြည်သစ် ပါတီ) စီစဉ်ပေးမယ်လို့ ထင်ပါတယ်” ဟု ပနန်းဗိန်းကျေးရွာဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ထပွေးက ပြောပါသည်။

ကရင်ပြည်နယ် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ် တောင်ကလေးကျေးရွာအုပ်စု မဲဆန္ဒနယ်အမှတ် (၁) တွင် ပါဝင်သည့် မဲရုံ (၃) တွင် ဆန္ဒမဲလာပေးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မရှိကြောင်း သိရသည်။ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲခြင်းနှင့် မဲရုံနေရာ အလှမ်းကွာဝေးနေခြင်းတို့ကြောင့် ဆန္ဒမဲလာရောက်မပေး နိုင်ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း တာဝန်ရှိသူများက ပြောပါသည်။⁴³

အခန်း (၉)

အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ၏ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

မွန်ပြည်နယ်တွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်ဦးရေ လေးထောင်ကျော်ရှိသည်ဟု ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်း မွန်ပြည်နယ်မသန်စွမ်းသူများအသင်းကမူ ထိုအရေအတွက်ထက် များစွာပိုမိုသည်ဟု ပြောဆိုထားပြီး အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို တိတိကျကျကောက်ခံ ပေးရန် မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲကို တိုက်တွန်းတောင်းဆိုခဲ့သည်။

စီမံကိန်းပထမပိုင်းအဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် "ဖယ်ကြဉ်မရှိမှ လွတ်မျှတ" အစီရင်ခံစာတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်ရရန်နှင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျမဲပေးနိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

က) အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများအတွက် ကြိုတင်မဲ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကာလသည် ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားသည့်ကာလဖြစ်နေသည့်အတွက် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်အများအပြား ကြိုတင်ဆန္ဒမဲပေးခဲ့ရသည်။

“မသန်စွမ်းတွေလည်း နိုင်ငံသားတစ်ယောက်ပဲလေ။ ရွေးကောက်ပွဲနေ့မှာ မဲရုံကိုသွားပြီး မဲသွားပေးချင်ကြတာပဲ။ ဒါပေမယ့် တစ်ချို့နေရာမှာ အခက်အခဲရှိနေတော့ ကြိုတင်မဲပဲပေးလိုက်တယ်။ တစ်ချို့မသန်စွမ်းတွေက ကြိုတင်မဲပေးချင်ပေမယ့် တစ်ချို့ကကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မဲပေးချင်တာ။ ကျွန်တော်လည်း ကြိုတင်မဲ မပေးချင်ဘူး” ဟု ကျိုက်ထိုမြို့မှ အသက် (၂၀) အရွယ် ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် ကျိုက်မရောမြို့နယ်နှင့် မုဒုံမြို့နယ်မှ အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင် (၇) ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာတွင် အားလုံးက နေအိမ်မှဖြစ်စေ မဲရုံသို့သွားရောက်၍ဖြစ်စေ ကြိုတင်မဲပေးခဲ့သည်ဟု ဖြေကြားခဲ့သည်။

“မဲရုံမှာ ကြိုတင်မဲပေးတာက ဘကြီးတို့အတွက် သက်တောင့်သက်သာ ရှိပါတယ်။ မပင်ပန်းဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ မဲထည့်ပြီးတဲ့အခါ စိုးရိမ်စိတ်ဖြစ်မိတယ်။ ကြိုတင်မဲထည့်လိုက်တော့ မဲကအမှန်အကန်ဖြစ်ပါ့မလား၊ ကိုယ့်စိတ်က အဲလိုစိုးရိမ်နေတယ်” ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူအသက် (၅၀) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“အိမ်တိုင်ရာရောက် ကြိုတင်မဲပေးတဲ့အခါမှာ သီးခြားအခက်အခဲတော့ မရှိဘူး။ တစ်ခုတော့ ရှိတယ်။ တစ်ချို့က (၄) မဲ ထည့်ရမှာကို သူတို့(ကြိုတင်မဲကောက်သည့်အဖွဲ့ဝင်များ)က (၃) မဲပဲ ထုတ်ပေးတာတော့ ရှိတယ်။ နားလည်တဲ့သူတွေက ပြန်ပြောမှ သူတို့က ပြန်ထုတ်ပေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့က (၄)

မဲ ထည့်ရမယ်။ တိုင်းရင်းသားမဲ ရှိတယ်" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ ခြေထောက်တစ်ဖက် မသန်စွမ်းသူ အသက် (၅၄) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ကိုယ်ထည့်ချင်တဲ့ပါတီကို အမေ့ကိုပြောပြီး အမေကပဲ အကုန်လုံး(မဲ)ပေးလိုက်တယ်" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ်မှ ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူ အသက် (၃၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ခ) မဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ

အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များ လွယ်ကူစွာ မဲပေးနိုင်ရန်အတွက် မဲရုံမှူးများနှင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများကို သေချာစွာ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားပြီးဖြစ်သော်လည်း အခြားနည်းဖြင့် သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် သီးသန့်မဲရုံများကိုမူ ထားရှိပေးနိုင်မည်မ ဟုတ်ကြောင်း မွန်ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲက ပြောဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။⁴⁴

သီးသန့်မဲရုံများထားရှိမှု မရှိခြင်း၊ မဲရုံများတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ထားမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် ကြိုတင်မဲပေးခဲ့ရသည့်တိုင်အောင် အခက်အခဲများ များစွာရှိနေသည်။

"ကြိုတင်မဲပေးတဲ့နေရာကျတော့ နည်းနည်းကျဉ်းတယ်။ Wheelchair (လက်တွန်းလှည်း) သမားတွေ အတွက်တော့ အဆင်မပြေဘူး" ဟု မုဒုံမြို့နယ်မှ ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူ အသက် (၅၀) နှစ်အရွယ် မဲဆန္ဒရှင်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ကျွန်တော်ကတော့ မသန်စွမ်းဖြစ်တာ နည်းတဲ့အတွက်ကြောင့် အခက်အခဲတော့ မရှိပါဘူး။ မဲရုံဝန်ထမ်းတွေကလည်း ကူညီပေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ခြားမသန်စွမ်းသူတွေ (လက်တွန်းလှည်း အသုံးပြုနေသူတွေ)အတွက်တော့ မဲရုံပြင်ဆင်မှုအပိုင်းက လိုအပ်ချက်ရှိပါတယ်" ဟု မဲရုံကို သွားရောက်ပြီး ကြိုတင်မဲပေးခဲ့သူ မုဒုံမြို့နယ်မှ အသက် (၂၇) နှစ်အရွယ် ဘယ်ဘက်လက်ချို့ယွင်းသူ အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“တစ်ချို့မဲ့ရုံတွေကျတော့ ဓမ္မာရုံမှာ ရှိတယ်။ အဲတော့ လှေကားထစ်ပဲ ရှိတယ်။ Wheelchair သွားလို့ရတဲ့လမ်း မရှိဘူး” ဟု ကျိုက်ထိုမြို့မှ အသက် (၂၀) အရွယ် ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

“Wheelchair သမားတွေ မျက်မမြင်တွေအတွက်တော့ အခက်အခဲရှိနိုင်တယ်” ဟု မဲရုံကို သွားရောက်ပြီး ကြိုတင်မဲပေးခဲ့သူ မုဒုံမြို့နယ်မှ အသက် (၂၇) နှစ်အရွယ် ခြေထောက်တစ်ဖက် မသန်စွမ်းသူ အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

ဂ) ပြုပြင်ပြောင်းလဲရမည့် အခြေအနေများ

“အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အဆင်ပြေလွယ်ကူစေရန်အတွက် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးရမည်”⁴⁵ ဟု မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေး ဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသည့်အတိုင်း အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ၏ မဲပေးမှုဆိုင်ရာကိစ္စအဝဝ အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးသည် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏တာဝန်သာ ဖြစ်သည်။

“နောက်လာမယ့် ရွေးကောက်ပွဲတွေကျရင် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဥပဒေ အခန်း (၈) မှာ ဖော်ပြ ထားတဲ့အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးပါ။ မသန်စွမ်းတွေအတွက် လွယ်ကူအဆင်ပြေ စေမယ့်လျှော့လမ်းတွေလုပ်ပေးပါ။မျက်မ မြင်တွေအတွက် အမြင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အသိ ပညာပေးဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်ပေးရမယ်။

နားမကြားတဲ့သူတွေအတွက် Projector နဲ့ပုံဖြစ်ဖြစ် Flip Chart ကို တိုင်နဲ့ထောင်ပြီးတော့ပဲ ဖြစ်ဖြစ် (မဲပေးခြင်းဆိုင်ရာ ပညာပေးအချက်အလက်များကို) ပြသထားရပါမယ်” ဟု မွန်ပြည်နယ် မသန်စွမ်း သူများ အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဦးစောအောင်သိမ်းတင်က တောင်းဆိုပါသည်။

အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင်ပါဝင်လာနိုင်ရေးနှင့် ပတ်သက်လာပါက အဖယ်ကြဉ်ခံနေရသည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသည်ဟု ခံစားနေရကြောင်း " ဖယ်ကြဉ်မရှိမှ လွတ်မျှတ " အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

“နောက်အခက်အခဲတစ်ခုက မသန်စွမ်းတွေက အားငယ်တတ်တာတွေ ရှိတယ်။ အစကတည်းက ခွဲခြားဆက်ဆံခံရတာတွေ ရှိတယ်။ ကြိုတင်မဲပဲ ပေးရတဲ့အခါကျတော့ လွတ်လပ်လျှို့ဝှက်တဲ့ဆန္ဒမဲ မဖြစ်ဘူးပေါ့။ ကြိုတင်မဲပေးရင် ကိုယ့်ဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်ပါ့မလား အဲလိုတော့ ခံစား(စိုးရိမ်နေ)ရတယ်။ ဖြစ်နိုင်ရင် ရွေးကောက်ပွဲနေ့မှာပဲ နိုင်ငံသားတိုင်း မဲပေးနိုင်ရင်တော့ ပိုကောင်းတာပေါ့” ဟု ကျိုက်ထိုမြို့မှ အသက် (၂၀) အရွယ် ကိုယ်လက်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးက အကြံပြုပါသည်။

အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရန် အတွက် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်အဆင့်တိုင်းတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန်စွမ်းသူများ ပါဝင်ခွင့်ရရန်အထူး လိုအပ်နေသည်။

“မသန်စွမ်းတွေ မဲပေးပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးရအောင် မသန်စွမ်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အသိပညာပေးတဲ့အခါမှာပဲ ဖြစ်ဖြစ် မူဝါဒရေးဆွဲတဲ့အခါမှာပဲဖြစ်ဖြစ် မသန်စွမ်းတွေကိုယ်တိုင်ကို ပါဝင်ခွင့်ပေးရမယ်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်အနေနဲ့ဖြစ်ဖြစ် မဲရုံမှူးအနေနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် မဲရုံဝန်ထမ်းအနေနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် ပါဝင်ခွင့်ပြုရမယ်။ မူဝါဒတိုင်း မူဝါဒတိုင်းမှာ မသန်စွမ်းတွေကို ထည့်သွင်းပြီးစဉ်းစားပေးပါ” ဟု မွန်ပြည်နယ် မသန်စွမ်းသူများအသင်းဥက္ကဋ္ဌက တိုက်တွန်းတောင်းဆိုထားသည်။

အခန်း (၁၀) မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ စကားသံများနှင့် မျှော်လင့်ချက်များ

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲသည် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများသော ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားနေသည့်အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် (၂) ရက်အလို ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၆) ရက်နေ့တွင် ပဲခူးမြို့ ဥသာမြို့သစ် အုန်းတောလမ်းရှိ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ၏ ရုံးတွင် ဗုံးပေါက်ကွဲမှုဖြစ်ပွားခဲ့ရာ⁴⁶ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ လုံခြုံရေးမှာလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်လာခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ခင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင်လည်း ရွေးကောက်ပွဲမှတစ်ဆင့် အာဏာရလာသူများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကတိကဝတ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မေ့လျော့နေခြင်းနှင့် အခွင့်အာဏာများကို ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားအတွက် အသုံးချခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကို ယုံကြည်မှု အားနည်းနေခဲ့သည်။

"သမီးတို့ရွာမှာဆို အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက အသံချဲ့စက်နဲ့ လိုက်နှိုးဆော်နေတယ်။ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေကို မဲစာရင်းသွားကြည့်ဖို့ ပြောတော့ သူတို့က ဘာပြန်ပြောလဲဆိုတော့ "ဘာလို့မဲပေးမှာလဲ။ သူတို့မဲနိုင်ပြီး(ရွေးကောက်ခံပြီး)ရင် သူတို့အမျိုး သူတို့မိသားစုတွေပဲ အခွင့်အရေးရသွားတာ။ ငါတို့အတွက် ဘာလုပ်ပေးတာရှိလို့လဲ" လို့ အဲလို ပြောကြတယ်။ ရွာသူရွာသားအတော်များများ ရဲ့စိတ်ထဲမှာလည်း အဲလိုပဲရှိနေတော့ မဲစာရင်း(မှန်ကန်မှုရှိမရှိဆိုတဲ့)အပေါ်မှာ သိပ်အလေးမထားဘူး" ဟု ရွေးကောက်ပွဲနှင့်လူငယ်အရေးအတွက် လှုပ်ရှားနေသူ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ လူငယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။⁴⁷

လက်ရှိအာဏာရပါတီဖြစ်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကတိကဝတ်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံပြင်ဆင်ရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိရေးနှင့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများ ရရှိရေးဟူသည့် အချက် (၃) ချက်ကို ကတိပြုခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်တွင်းရောက်ရှိလာသည့် နောက်ပိုင်းတွင် အဆိုပါကတိကဝတ်များကို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း ဝေဖန်သုံးသပ်မှုများ ရှိနေသည်။

သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲအမှန်တကယ်ကျင်းပသည့်နေ့ဖြစ်သည့် ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့တွင် ပြည်သူများက အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားပြီး တစ်ခဲနက်လာရောက်မဲပေးခဲ့သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအားဖြင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူစုစုပေါင်း၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော် လာရောက်မဲပေးခဲ့သကဲ့သို့ မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း (၅၈) ရာခိုင်နှုန်းကျော် လာရောက်မဲပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲထက် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်ကျော်လွန်ပြီး လာရောက်မဲပေးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

46 ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ရုံးတွင် ဗုံးပေါက်ကွဲမှုဖြစ် - Mizzima - နိုဝင်ဘာ ၆၊ ၂၀၂၀

47 Interest in politics declines as election promises go unfulfilled - HURFOM - July 30, 2020

အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကြားက ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျလာရောက်မဲပေးခဲ့သည့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန်သည် ရွေးကောက်ပွဲအလွန်တွင် အာဏာရလာမည့်အစိုးရ၏ အဓိကတာဝန်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ သဘောထားဆန္ဒများနှင့် မျှော်လင့်ချက်များကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက မြို့နယ် (၆) မြို့နယ်မှ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူ (၆၂) ဦးတို့ကို သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီး မေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်းပြင် မွန်ပြည်နယ်မှ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရပါတီ (၂) ခုဖြစ်သည့် မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၃) ဦးကို ဆက်သွယ်ပြီး အစိုးရသစ်အပေါ် ၎င်းတို့၏သုံးသပ်ချက်များကို နားထောင်ခဲ့သည်။

၁၀-က) မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်များ

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ၎င်းတို့၏ ရွေးကောက်ပွဲအလွန် မျှော်လင့်ချက်များကိုလည်း မေးမြန်းခဲ့သည်။ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူအများစုက ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးအပြည့်အဝ ရရှိရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများ တန်းတူညီမျှစွာ ရရှိရေးတို့ကို အဓိကလိုလားလျက်ရှိသည်။

၁၀-ကက) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များ

"ကိုယ့်ရဲ့ဒေသကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမယ့်အစိုးရ ဖြစ်စေချင်တယ်။ လူအချင်းချင်း ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိတဲ့ အစိုးရမျိုး ဖြစ်စေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် သစ်လှတောကျေးရွာမှ အသက် (၂၂) နှစ်အရွယ် လူငယ်အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ပညာရေး(တိုးတက်ဖို့ လုပ်ပေးစေချင်တယ်)။ ဆေးခန်း၊ လမ်း၊ တံတားတို့ကို လိုချင်တယ်။ စိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာကိုလည်း လိုအပ်တယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ကျုံကရုတ်ကျေးရွာမှ အသက် (၂၇) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ဆင်းရဲသားပြည်သူတွေကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ဖို့ လမ်း၊ တံတားတွေ ဆောက်လုပ်ပေးပြီး ပညာရေး ဘက်မှာလည်း တိုးတက်လာစေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် အလယ်စခန်းကျေးရွာမှ အသက် (၃၅) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"လယ်ယာစိုက်ပျိုးသူတွေ အလွယ်တကူသွားလာနိုင်ဖို့ လမ်းတစ်ခုလောက် လုပ်ပေးစေချင်တယ်" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ကွမ်ငန်းကျေးရွာမှ အသက် (၄၉) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"လမ်း၊ လျှပ်စစ်မီးနဲ့ မွန်အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်း (စတားတွေကို) လုပ်ပေးစေချင်တယ်" ဟု ရေးမြို့နယ် ကဗျာကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၂၁) နှစ်အရွယ် လူငယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ရေ၊ လျှပ်စစ်မီးနဲ့ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး (ကောင်းလာဖို့)ကို လိုလားပါတယ်။ နောက်ပြီး ဒီဒေသမှာ စိုက်ပျိုးရေးနဲ့ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အဓိကထား လုပ်ကိုင်နေကြတဲ့အတွက် ဒေသအတွက် အကျိုးဖြစ်စေမယ့် စက်ရုံတွေ လိုအပ်တယ်။ ဒေသခံပြည်သူတွေ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ရစေချင်တယ်" ဟု ရေးမြို့နယ် ကဗျာကြီးကျေးရွာမှ အသက် (၂၇) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"စိုက်ပျိုးရေးအတွက် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာကို အစိုးရအနေနဲ့ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးစေချင်တယ်" ဟု ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်မှ အသက် (၃၂) အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

၁၀-ကခ) လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များ

"လူထုဘဝကို အကောင်းဆုံးလုပ်ပေးနိုင်တဲ့အစိုးရမျိုး ဖြစ်စေချင်တယ်။ တစ်ခြားနိုင်ငံတွေနဲ့စာရင် မြန်မာတွေက လူ့အခွင့်အရေး အရမ်းနိမ့်တော့ နောက်ထပ် အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးတာမျိုး မရှိစေချင်တော့ပါဘူး" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျောက်ထံရကျေးရွာမှ အသက် (၅၁) အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"မူးယစ်ဆေးဝါးကင်းစင်ပြီး အဂတိမရှိ အေးချမ်းမှုကိုပေးတဲ့ အစိုးရမျိုး ဖြစ်စေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျောက်ထံရကျေးရွာမှ အသက် (၂၂) အရွယ် လူငယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ကျေးရွာအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနဲ့ လူငယ်တွေ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုကို တိုက်ဖျက်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး မဲပေးခဲ့တာပါ" ဟု ကျိုက်မရောမြို့နယ် ဝယ်ငဲ့ကျေးရွာမှ အသက် (၅၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ကျွန်တော်တို့ဘက်ခြမ်းက စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေဖြစ်တဲ့အတွက် အစိုးရအနေနဲ့ မြေယာပုံစံ (၇) လုပ်ပေးဖို့ စိုက်ပျိုးရေးအဆင့်မြင့်နည်းပညာ ဖြန့်ဖြူးပေးဖို့ကို လိုချင်ပါတယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျွဲသုံးညီမကျေးရွာမှ အသက် (၄၀) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

၁၀-ကဂ) တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် တန်းတူညီမျှရေးဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များ

"ကိုယ့်လူမျိုးကို အခွင့်အရေး ရစေချင်တယ်။ (တိုင်းရင်းသား)လူမျိုးအချင်းချင်း ဖိနှိပ်မှုမရှိအောင် ညှိနှိုင်းစေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် အလယ်စခန်းကျေးရွာမှ အသက် (၄၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသား တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"အစိုးရက ပြည်သူလူထု အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ဖို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအခွင့်အရေး တန်းတူညီမျှ ရရှိစေဖို့ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိစေဖို့ (လုပ်ပေးမယ်လို့) မျှော်လင့်ထားပါတယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျွဲသုံး ညီမကျေးရွာမှ အသက် (၄၇) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"(ဗမာမဟုတ်တဲ့)တိုင်းရင်းသားတွေကို ခွဲခြားဆက်ဆံတာမျိုးမလုပ်ဘဲနဲ့ အားလုံးကို တန်းတူညီမျှဖြစ် စေချင်တယ်။ ပြည်သူတွေရဲ့ အသံကိုလည်း နားထောင်စေချင်တယ်။ တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ သဘော ဆန္ဒကို နားမထောင်ဘဲ ကိုယ့်သဘောနဲ့ကိုယ် လုပ်သွားတာမျိုး မဖြစ်စေချင်ဘူး" ဟု ရေးမြို့နယ် ကျောက်အိုင်ကျေးရွာမှ အသက် (၂၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ရွာတွေမှာ မိခင်ဘာသာစကားသင်ကြားနေတဲ့စာသင်ကျောင်းတွေကို အစိုးရက ထောက်ပံ့ပေးစေ ချင်တယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ရသေ့တောင်ကျေးရွာမှ အသက် (၃၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦး က ပြောပါသည်။

"တိုင်းရင်းသားအားလုံး တန်းတူညီမျှစွာ အခွင့်အရေးရရှိနိုင်ဖို့ကို လုပ်ပေးစေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ရာဖူးကျေးရွာမှ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ် လူငယ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"တိုင်းရင်းသားပါတီတွေနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စေချင်တယ်" ဟု ရေဖြူမြို့နယ် ကျွဲသုံးညီမကျေးရွာမှ အသက် (၄၀) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

"ရပ်ရွာက မဲပေးလို့ (အာဏာ)ရလာတဲ့ အစိုးရဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေး တန်းတူညီမျှစွာရရှိတဲ့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတစ်ခု ဖြစ်လာစေချင်ပါတယ်" ဟု သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ကရုဗိကျေးရွာမှ အသက် (၅၃) နှစ်အရွယ် အမျိုးသားတစ်ဦးက ပြောပါသည်။

၁၀-ခ) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သုံးသပ်ချက်များ⁴⁸

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအလွန်ကာလတွင် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ၂၀၁၅ မတ်လတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား (၂) ပါ ပြည်နယ်အစိုးရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန်၊ ပြည်သူလူထု၏ စားဝတ်နေရေးကို မြှင့်တင်ရန်၊ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်အကြား ဟန်ချက်ညီအောင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက အဓိကအကြံပြုခဲ့သည်။

အစိုးရသစ်အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျှော့ချပြီး ပြည်နယ်အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်းသည် ပထမဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

"ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က သဘောတူထားတဲ့ ပြည်နယ်ဥပဒေပြုကိစ္စတွေကို ခုတက်လာမည့် အစိုးရက လက်တွေ့ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် ပြည်နယ်အစိုးရမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ အများကြီး တိုးလာမယ်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျှော့ချရာလည်း ရောက်တယ်။ အဲလိုဆိုရင် ပြည်နယ်တိုးတက်မှုကို အများကြီး အထောက်အကူပြုလိမ့်မယ်" ဟု မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ နိုင်လယ်တမက အကြံပြုပါသည်။

၎င်းပြင် မွန်ပြည်နယ်အစိုးရသစ်အနေဖြင့် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများ များစွာရှိပြီး ၎င်းတို့တွင် ပြည်သူလူထု၏ စားဝတ်နေရေးနှင့်ဆက်သွယ်နေသည့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့်ဈေးကွက်ဖော်ဆောင်ရေးကိစ္စတို့ ပါဝင်သည်။

“ပြည်သူတွေရဲ့ စားဝတ်နေရေးနဲ့ဆက်သွယ်မှုရှိတဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို ပိုပြီးလုပ်ဆောင်သင့်တယ်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးတို့ လျှပ်စစ်မီးတို့ပေါ့။ ရေးမြို့နယ်ဘက်မှာဆို အစိုးရလျှပ်စစ်မီး (ခုထိ) မရသေးဘူး။ မွန်ပြည်နယ်မှာ စိုက်ပျိုးရေးနဲ့ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အခြေခံပြီး အသက်မွေးကြတယ်။ အဲဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခိုင်မာတဲ့ဈေးကွက်နဲ့ နည်းပညာတွေကို အစိုးရက နည်းလမ်းရှာဆောင်ရွက်ပေးသင့်တယ်” ဟု မွန်ညီညွတ်ရေးပါတီမှ မင်းအောင်ထူးက တိုက်တွန်းပြောဆိုခဲ့သည်။

ဒုတိယအကြိမ်မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည့် မေးခွန်းနှင့်အဆိုများအပေါ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုသည်(၅၀)ရာခိုင်နှုန်းပင် ပြည့်မီခြင်းမရှိဟု မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာအောင်နိုင်ဦးက ပြောဆိုထားသည်။⁴⁹

“ပြည်သူ့အသံ လွှတ်တော်အသံ” ဆိုသည့်အတိုင်း လွှတ်တော်သည် ပြည်သူလူထုကို ကိုယ်စားပြုသောကြောင့် လာမည့်အစိုးရသစ်အနေဖြင့် လွှတ်တော်ကအတည်ပြုထားသည့် ကိစ္စရပ်များကို ပြည့်ပြည့်ဝဝအကောင်အထည် ဖော်သွားရန် လိုသည်။

“အစိုးရသစ်အနေနဲ့ လွှတ်တော်နဲ့ ဟန်ချက်ညီညီဆောင်ရွက်သွားဖို့ လိုမယ်လို့ ကျွန်မထင်တယ်။ ပြည်သူ့အသံတွေ ညံ့နေတဲ့လွှတ်တော်ကို ပိုအလေးထားဖို့ လိုမယ်။ စိတ်ခံစားချက်တွေကို ဘေးဖယ်ပြီး အလုပ်သဘောအနေနဲ့ပဲ (ပူးပေါင်း)ဆောင်ရွက်စေချင်တယ်” ဟု အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီမှ ဒေါ်ခိုင်ခိုင်လွဲက အကြံပြုပါသည်။

Photo - Tatmadaw Information Team

အခန်း (၁၁) နိဂုံး

၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပပြီးစီးခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေမူဘောင်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ အားနည်းချက်များအပြင် COVID-19 ကပ် ရောဂါအကန့်အသတ်များကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အားနည်းချက်များ ရှိခဲ့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များသည် မဲဆန္ဒရှင်အများစု၏ သဘောထားနှင့်အညီဖြစ်ကြောင်း ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုင်ရာပြည်သူ့လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့အပါအဝင် ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာ ရေးအဖွဲ့ (၁၂) ဖွဲ့က ၂၀၂၁ ဇန်နဝါရီလ (၂၉) ရက်နေ့တွင် ပူးတွဲကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။⁵⁰

သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကို တပ်မတော်က အသိအမှတ်မပြုဘဲ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ တွင် အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာကာ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာ သုံးရပ်လုံးကို ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ထိန်းချုပ်ခဲ့သည်။⁵¹ နိုင်ငံတော်သမ္မတအပါအဝင် ပြည်နယ်

50 Errors in voter lists must be solved by law, not by a coup – HURFOM – February 1, 2021

51 ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့် အမိန့်အမှတ် (၁/၂၀၂၁) - ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၊ ၂၀၂၁

နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်များကို ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပရန်လျာထားသည့် တတိယအကြိမ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ခေါ်ယူမကျင်းပနိုင်သည့်အပြင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အရ ပေါ်ထွန်းလာမည့် အစိုးရအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိတော့ချေ။ ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအကြားက မဲဆန္ဒရှင်များက တခဲနက်လာရောက်မဲပေးခဲ့သည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်သူများက ရွေးကောက်ပွဲအရ ပေါ်ပေါက်လာမည့်အစိုးရကိုသာ လိုလားကြောင်း သိသာထင်ရှားပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ချပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို အခွင့်အာဏာပိုမိုပေးအပ်သည့် အစိုးရ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ပြည်သူအများ၏ လူနေမှုဘဝကို အလေးထားမြှင့်တင်သည့် အစိုးရမျိုးကိုသာ ပြည်သူတို့က လိုလားကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများက ဖော်ပြနေသည်။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများကို အစိုးရသစ်က အပြည့်အဝကာကွယ်မြှင့်တင်နိုင်ရန်လည်း မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများက မျှော်လင့်နေသည်။ ၎င်းပြင် လွှတ်တော်နှင့် အစိုးရအကြား အပြန်အလှန် လေးစားပြီး ပြည်သူ့အကျိုးကို ဟန်ချက်ညီညီလုပ်ဆောင်သွားရန်လည်း ပြည်သူများက ဆန္ဒရှိနေခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကို ဆုံးဖြတ်မည်မဟုတ်ဘဲ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များနှင့် ပြည်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်များကိုသာ တင်ပြမည်ဟူသော ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း တွေ့ရှိချက်များကို ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲ ပကတိအတိုင်း တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရပါတီဖြစ်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီက တပ်မတော်၏ အာဏာသိမ်းမှုကို အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်ပြီး ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားသူအားလုံးကို အမြန်ဆုံးလွှတ်ပေးရန်၊ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် တတိယအကြိမ်လွှတ်တော်ခေါ်ယူနိုင်ရန် ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်တောင်းဆိုခဲ့သည်။⁵²

အာဏာသိမ်း စစ်အုပ်စု၏ ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေ (မူကြမ်း) ဆိုသော ထုတ်ပြန်ချက်အပေါ်
အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောထား၊ ကြေညာချက်

၁၀ ရက်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၂၀၂၁

အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုက ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေ (မူကြမ်း) ဆိုသော စာတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ရာ ၎င်းအား
ရေးဆွဲသူများမှာ ပြည်သူက ဥပဒေပြုအာဏာအပ်နှံထားသူများ မဟုတ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့အရပ်ဘက်
အဖွဲ့အစည်းများက ယင်း စာအပေါ် ဥပဒေကြမ်းတစ်ရပ်အဖြစ်ပင် လက်မခံနိုင်ခြင်း၊ မရှိကြောင်း
ထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်သည်။

၁။ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနက ဖေဖော်ဝါရီလ ၉ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး ဥပဒေ (မူကြမ်း)
ဆိုသည့် ဒီမိုကရေစီလုပ်ထုံးလုပ်စဉ်များနှင့် ဆန့်ကျင်သော ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ကာ
ပို့သိုင်းဆက်သွယ်ရေးဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှု လိုင်စင်ရရှိသူများကို သဘောထား
မှတ်ချက်တောင်းခံလာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

၂။ ကနဦးအချက်အချေဖြင့် ယင်းကိုရေးဆွဲသူများမှာ အများပြည်သူက အပ်နှံသော အာဏာကို ရရှိထားသူ အစိုးရက
ခန့်အပ်ထားခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက် ထိုဥပဒေ (မူကြမ်း)ကဲ့သို့သော အရာသည် မည်သည့် တရားဝင်ခြင်းမျှ မရှိဘဲ
စာချုပ်တစ်ရပ်အဖြစ်သာ ရှိသည်ဟု မိမိတို့မှ လက်မထားသည်။

၃။ ဒုတိယအချက်အချေဖြင့် အဆိုပါထုတ်ပြန်ချက်တွင် ပါဝင်သည့်အချက်များသည် အများပြည်သူ၏
အွန်လိုင်းပေါ်လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ အချက်အလက်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာလုံခြုံရေးနှင့် အစရှိသည့်
အခွင့်အရေးများအပြင် အခြားအခြေခံအကျဆုံးသော ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ ကိုလည်း ဆိုးရွားစွာ
မျိုးဖောက်ကာ အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုက ၎င်းတို့အား ပြည်သူလူထုက အွန်လိုင်းတွင် ဆန့်ကျင်ရေးသား၊
လှုပ်ရှားနေမှုများကို ကန့်သတ်ရန် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင် ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့်
ယင်းအာဏာရှင်အမိန့်ညွှန်ကြားချက်ကို မိမိတို့အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက မိမိတို့ ရပ်တည်ရမည့် လမ်းစဉ်ကို
မြဲမြံစွာကိုင်ခံ့ရပ်တည်လျက် ပြင်းထန်စွာ ရွတ်ချလိုက်သည်။

၄။ အဆိုပါ ဥပဒေမူကြမ်းအမည် တပ်ထားသော ထုတ်ပြန်ချက်သည် အာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စုက အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို
မတရား သိမ်းယူလိုသကဲ့သို့ ဥပဒေပြုရေးအာဏာကို တရားမဝင်ကျင့်သုံးပြီး လူထုကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဖိနှိပ်ရန်
စတင်ကြိုးပမ်းမှုအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့က မှတ်ယူသည်။

၅။ သို့သော် ယင်းကဲ့သို့လုပ်ဆောင်မှုကို အချိန်မီမထွန်းလှန်နိုင်သဖြင့် ပြည်သူ့အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးလျက် မိန့်ပုံအုပ်စိုးမှုကို
ဆက်လက်သက်ဆုံးရှုံးစေနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ အရပ်ဘက်အဖွဲ့ အစည်းများအနေဖြင့်
တိုင်းပြည်အာဏာကို မတရားသိမ်းယူထားသည့် စစ်အုပ်စုက ထိုသို့ လုပ်ဆောင်လာမှုကို လုံးဝ (လုံးဝ) ရွတ်ချကာ
၎င်းအာဏာသိမ်းစစ်အုပ်စု သိရှိစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများက ခေမာက်ပါ ကြေညာချက်ကို
ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက် သံတမန်အဖွဲ့အစည်းများ ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်အတိုင်း⁵³ သက်ဆိုင်ရာလူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းပြီး ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေရန် မည်သည့်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမျိုးကိုမျှ မပြုလုပ်သင့်ပါ။ အာဏာရှိ အာဏာမဲ့ မည်သည့်လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းမဆို ပြည်သူလူထု၏ အဆုံးအဖြတ်ကို လက်ခံရန် မွန် ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက တိုက်တွန်းသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်ပြီးတရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ပေါ်ထွန်းပြီး ပြည်သူလူထု၏ အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အတိုင်း အစိုးရဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်းက တောင်းဆိုလိုက်သည်။

53 Joint Statement by Diplomatic Mission in Myanmar – U.S. Embassy Rangoon – January 29, 2021

အခန်း (၁၂) တောင်းဆိုချက်များ

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်

- အခြေခံမဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို တိကျသေချာစွာ ပြုစုရန်
- သတ်မှတ်မဲဆန္ဒနယ်တိုင်းတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ထိုသို့ကျင်းပရာတွင် မည်သည့်ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စုကိုမျှ ချန်လှပ်ထားခြင်း မပြုရန်
- (ဗမာမဟုတ်သော)တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ သဘောထားကို နားထောင်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေပါ ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပယ်ဖျက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများကို အားနည်းစေသည့် "နိုင်ငံသူအကုန်ယူ" ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်
- ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမည့် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် တင်းကြပ်ခြင်း မပြုရန် နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်
- မဲရုံများ ထားရှိရာတွင် အခြားနည်းဖြင့်သန့်စွမ်းသူမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်
- လွတ်လပ်မျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲဖော်ဆောင်နိုင်ရန်သက်ဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများကို အထူးကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းသွားရန်
- ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများနှင့် ကန့်ကွက်မှုများကို တရားမျှတစွာ ဆုံးဖြတ်ရန်

ပြည်ထောင်စုအစိုးရ

- တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး တင်မြှောက်ပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးစေရန် ဌာနေပြည်နယ်ပြင်ပရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစာရင်းကို အတိအကျကောက်ခံထုတ်ပြန်ပေးရန်
- နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကိစ္စများ ပြုလုပ်ရာတွင် (ဗမာမဟုတ်သော) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကို ၎င်းတို့လူမျိုးအလိုက် မှန်ကန်တိကျစွာ စာရင်းသွင်းဖော်ပြရန်

- ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက အာဏာကို အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေသည့် ပြည်သူလူထုနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို မတရားပိတ်ပင်ခြိမ်းခြောက်မှုများ မပြုလုပ်စေရန် ကြပ်မတ်သွားရန်
- အခြေခံမဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို တိကျသေချာစွာ ပြုစုနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် နီးကပ်စွာ လုပ်ဆောင်ရန်
- ရွေးကောက်ပွဲကတိကဝတ်များကို မမေ့မလျော့ ဖော်ဆောင်ရန်နှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများ၏ သဘောထားဆန္ဒများနှင့် မျှော်လင့်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးရန်

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ

- မိမိတို့အဖွဲ့အစည်းထိန်းချုပ်ရာဒေသအားလုံးတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရန်
- ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းများ သွားရောက်ပို့ချသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကို ထိန်းချုပ်ရာဒေသအတွင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ပြုရန်
- ထိန်းချုပ်ဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူများ၏ အခြေခံမဲစာရင်းမှန်ကန်စေရေး အထူးဂရုပြု လုပ်ဆောင်ရန်
- ထိန်းချုပ်ဒေသတွင် မဲရုံများ ထားရှိနိုင်ရေး သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်
- ထိန်းချုပ်ဒေသအတွင်း လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် လုပ်ဆောင်ရန်

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ

- အခြေခံမဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြည့်စုံမှန်ကန်ရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲအသိပညာမြှင့်မားရေးအတွက် ပြည်သူလူထုများကို အသိပညာပေးရန်
- ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လက်တွေ့ကျကျပိုမိုပါဝင်လုပ်ဆောင်ရန်

